

**BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
URED ZA REVIZIJU INSTITUCIJA U FBiH
SARAJEVO**

Ložionička 3, 71000 Sarajevo, Tel: + 387 (0)33 723 500, Fax: 716 400, www. vrifbih.ba, e-mail: urrevfed@bih.net.ba, vrifbih@vrifbih.ba

**IZVJEŠĆE O REVIZIJI FINANCIJSKIH IZVJEŠĆA
FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I
ŠUMARSTVA**

na dan 31.12.2011. godine

Broj: 03-10/12

Sarajevo, lipanj 2012. godine

**MENADŽMENTU
FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA**

NEOVISNO REVIZIJSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju finansijskih izvješća **Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva** za 2011. godinu (bilance stanja na dan 31. prosinac 2011. godine i odgovarajućeg računa prihoda i rashoda, izvješća o izvršenju proračuna za godinu koja se završava na taj dan), te reviziju usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima i pregleda značajnih računovodstvenih politika i drugih napomena uz finansijska izvješća.

Odgovornost rukovodstva

Rukovodstvo Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvješća sukladno posebnim propisima u Federaciji o računovodstvu i finansijskom izvješćivanju u javnom sektoru. Ova odgovornost obuhvata: kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed korupcije i prijevare, odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima. Rukovodstvo je također odgovorno za usklađenost poslovanja Ministarstva sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvješćima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili sukladno Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06),), i Međunarodnim standardima vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo sukladno etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijska izvješća ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze, te da je poslovanje usklađeno sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Revizija uključuje provođenje postupaka u cilju pribavljanja revizijskih dokaza o usklađenosti poslovanja i o iznosima i objelodanjivanjima datim u finansijskim izvješćima. Izbor postupka je zasnovan na revizijskom prosuđivanju, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvješćima. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvješća, u cilju odabira revizijskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efektivnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opće prezentacije finansijskih izvješća.

Smatramo da su pribavljeni revizijski dokazi dovoljni i odgovarajući i da osiguraju osnovu za naše revizijsko mišljenje.

Osnova za izražavanje mišljenja:

- 1. Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva nije poduzimalo aktivnosti na donošenju Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH sukladno Zakonu o poljoprivredi, na temelju koje bi se provodila poljoprivredna politika. Također, nisu poduzete aktivnosti na usvajanju Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH (2008.-2012.godina) od strane Parlamenta FBiH, niti aktivnosti na realizaciji revidiranog Akcionog plana donesenog na temelju Odluke Vlade FBiH o produženju važenja navedene Strategije (točka 5.2. Izvješća);**
- 2. Godišnji operativni program implementacije poljoprivredne strategije za 2011. godinu nije donesen sukladno članku 5. Zakona o poljoprivredi, u zakonski propisanom roku i na temelju prethodno donesene Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH, usvojene od strane zakonodavnog tijela (točka 5.2. Izvješća);**

3. Sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku nisu doneseni provedbeni propisi kojima bi se definirali uvjeti i načini ostvarenje novčanih potpora po modelu ruralnog razvitka, modelu dohotka i modelu kapitalnih ulaganja (rok za donošenje istih bio je kraj listopada 2010.godine). Donesenim Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta potpora su definirane mjere cjenovno – tržišne politike, iako iste nisu predviđene Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku (točka 5.2. Izvješća);
4. Prilikom sačinjavanja Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele „Poticaja za poljoprivredu“ za 2011. godinu nisu se dosljedno ispoštovale odredbe članaka 4. i 10. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku, u dijelu donošenja istog sukladno srednjoročnoj strategiji razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH, usuglašavanje prijedloga izmjena i dopuna navedenog Programa u suradnji sa Odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, propisivanja maksimalnih poticanih količina, kao i utvrđivanja pojedinačnih iznosa sredstava za svaku vrstu proizvodnje. Također, nisu jasno definirani svi programi u okviru modela ostalih vrsta potpora, kao i utvrđeni iznosi za svaki pojedinačni program (točka 5.2 i 5.6 Izvješća);
5. Ne može se potvrditi opravdanost neiskazivanja obveza u fiskalnoj 2011. godini za poticaje korisnicima koji su ispunjavali posebno propisane kriterije po osnovu Programa utroška sredstava „Poticaji za poljoprivredu“ i Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarenja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji u iznosu od 2.307.041 KM, za koje je od strane kantonalnih ministarstava izvršen obračun proizvodnje, dostavljen Federalnom ministarstvu poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na obračun i isplatu. Za dio proizvodnji izvršen je obračun i sačinjen nalog za plaćanje ovjeren od strane odgovornih osoba Ministarstva, ali isti nisu realizirani iz razloga nedostatnih sredstava (točka 5.6 Izvješća);
6. Nemogućnost potvrđivanja osnovanosti isplata jednokratnih novčanih potpora (3.159.200 KM), jednokratne pomoći pčelarima (1.538.200 KM) i otkupa krastavaca (131.331 KM) imajući u vidu da ovakav način obračuna i isplate novčanih potpora nije utvrđen Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku (točka 5.6.2 Izvješća).
7. Ne može se potvrditi osnovanost obračuna i isplate potpora za promociju proizvodnje i poljoprivredno prehrambenih proizvoda na teritoriji FBiH (649.642 KM), sufinansiranja izvoza (2.646.135 KM) uzimajući u obzir da prethodno, Pravilnikom o načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta potpora sukladno Zakonu o novčanim potporama i ruralnom razvitku, nisu definirani kriteriji, odnosno uvjeti i načini obračuna i isplate poticaja (točka 5.6.2 Izvješća);
8. Izbor najpovoljnijeg ponuđača na ime usluga marketinške kampanje „Kupujmo domaće“ za promociju poljoprivredne proizvodnje i poljoprivredno prehrambenih proizvoda na teritoriji FBiH u ukupnom iznosu od 671.888 KM, nije izvršen sukladno odredbama Zakona o javnim nabavama u BiH. Zaključenim ugovorima sa izabranim dobavljačima regulirano je plaćanje obveze, prije izvršenja ugovorene usluge bez osiguranja odgovarajućeg instrumenta plaćanja. Evidentiranje obveze u Glavnoj knjizi Riznice nije izvršeno na propisanim pozicijama sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH (točka 5.6.2 Izvješća);
9. Motorno vozilo nabavljeno u okviru projekta ARDP-a koji se implementira u okviru Ureda za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi u vrijednosti od 34.049 KM, knjigovodstveno je evidentirano na poziciju stalnih sredstava Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, bez prethodno donesene Odluke Vlade FBiH o prenosu prava vlasništva sukladno zakonskim propisima. Vozilo u okviru navedenog Projekta je nabavljeno za potrebe savjetodavnih službi, međutim ne može se potvrditi da je isto korišteno za utvrđene namjene (točka 5.5.1 Izvješća);
10. Nisu dosljedno ispoštovane odredbe članka 41. Zakona o izvršavanju Proračuna FBiH za 2011. godinu, Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH i akata donesenih od nadležnih organa i institucija u dijelu implementacije, nadzora nad implementacijom razvojno–investicijskih projekata i

izvještavanja nadležnih institucija o utrošku sredstava projekata koji su Planom razvojno investicijskih projekata u FBiH, koji se financiraju iz ino kredita i donatorskih sredstava dati u nadležnost Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. Sukladno naprijed navedenoj Uredbi, Ministarstvo nije uspostavilo Jedinicu za implementaciju projekata. Također, sukladno Instrukciji o načinu vođenja knjigovodstva, financijskog izvještavanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte, nije uspostavljena knjigovodstvena evidencija trošenja sredstava za projekte koje implementira Ministarstvo putem PIU-a šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog financiranja (točka 5.3. Izvješća);

11. Ne može se potvrditi opravdanost isplata po osnovu ugovora o djelu u iznosu 140.080 KM, iz razloga što su isti u najvećem dijelu zaključivani za obavljanje redovnih poslova definiranih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, kao i dijela izdataka na ime reprezentacije za koje ne možemo potvrditi da su nastali temeljem obavljanja poslova iz nadležnosti Ministarstva (točka 5.5.1 Izvješća).

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog efekata koje na financijska izvješća mogu imati stavke navedene u prethodnom pasusu, financijska izvješća Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva ne prikazuju istinito i objektivno, po svim bitnim pitanjima, stanje imovine i obveza na dan 31. prosinca 2011. godine, rezultate poslovanja i izvršenje proračuna za godinu koja se završava na taj dan, sukladno prihvaćenom okviru financijskog izvješćivanja tj. Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o financijskom izvješćivanju i godišnjem obračunu proračuna u FBiH.

Financijsko poslovanje Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva u tijeku 2011. godine nije bilo u svim materijalno značajnim aspektima usklađeno sa važećom zakonskom regulativom.

Bez daljnje kvalifikacije na naše Mišljenje, skrećemo pažnju na sljedeće:

- Zakonom o poljoprivredi i Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku propisano je da se poljoprivredna politika provodi prema srednjoročnoj strategiji poljoprivrednog razvitka, koja treba da se usvoji od strane Parlamenta FBiH. Na osnovu navedene strategije, koja nije donesena sukladno zakonskim propisima, trebaju se sačinjavati Godišnji operativni program implementacije srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora FBiH, kao i Program utroška sredstava novčanih potpora. Također, sukladno naprijed navedenim zakonima, Ministarstvo je bilo u obvezi, a nije uspostavilo Registar klijenata i Registra poljoprivrednih gazdinstava, čiji se značaj ogleda u osiguranju transparentnosti u trošenju sredstava namijenjenih potporama u poljoprivredi, postepenom usklađivanju sa zahtjevima Europske unije, radi korištenja sredstava iz predpristupnih fondova namijenjenih BIH. Radi provedbe Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku, Ministarstvo je bilo u obvezi donijeti provedbene propise kojima bi se definirali uvjeti i načini raspodjele sredstava novčanih potpora (od 5 donesena 2), međutim nisu doneseni provedbeni propisi o uvjetima i načinu raspodjele sredstava novčanih potpora po modelu kapitalnih ulaganja, po modelu dohotka i modelu ruralnog razvitka. Uzimajući u obzir naprijed navedeno, kao i da su izvršenom revizijom tekuće godine, kao i prethodnih godina konstatirani nedostaci vezano za usklađenost provedbenih akata sa zakonskim propisima, provedbe istih, kao i propusti vezani za raspodjelu novčanih potpora, kontrolu i nadzor nad namjenskim utroškom istih, ne može se potvrditi da su stvoreni odgovarajući preduvjeti koji bi omogućili da se na transparentan način izvrši raspodjela novčanih potpora, odnosno da će se postići očekivani rezultati na temelju izvršenih ulaganja javnih sredstava za razvoj poljoprivrede. Navedeno je posebno značajno iz razloga što su Programom utroška sredstava „Poticaj za poljoprivredu“ za 2012. godinu planirana sredstva u iznosu od 78.294.000 KM, što je za 44,98% više u odnosu na Program utroška sredstava za 2011. godinu.
- Sukladno Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave u nadležnosti Ministarstva je obavljanje poslova iz oblasti šumarstva. Ustavni sud FBiH je na sjednici

održanoj 14. travnja 2009. godine, donio Presudu broj: U-26/8 („Službene novine FBiH“, broj 36/09) kojom se utvrđuje da je Zakonom o šumama („Službene novine FBiH“, broj 20/02, 29/03 i 37/04) povrijeđeno pravo na lokalnu samoupravu. Ovom Presudom Parlamentu FBiH je data mogućnost da, kao prijelazno rješenje (u konsultaciji sa Savezom opština i gradova FBiH), usuglasi ovaj Zakon sa Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ove Presude u „Službenim novinama FBiH“ do kada se ovaj Zakon može primjenjivati. Vlada FBiH je kao privremeno rješenje donijela Uredbu o šumama, za koju je Ustavni sud FBiH 12.10.2010. godine utvrdio Mišljenje kojim ukazuje da Vlada FBiH nije imala zakonski osnov za uređenje materije iz oblasti šumarstva, odnosno donošenje Uredbe o šumama. Ministarstvo je 22.11.2011.godine uputilo Vladi FBiH Prednacrt zakona o šumama na usvajanje i upućivanje u parlamentarnu proceduru, koji prema izjavi odgovorne osobe Vlada nije razmatrala. Imajući u vidu da zakonskim propisima nije regulirana oblast šumarstva, kao i da se Uredba o šumama mogla primjenjivati do 06.12.2011.godine, možemo konstatirati da trenutno nema zakona koji regulira oblast šumarstva, a što može značajno utjecati na obavljanje svih aktivnosti iz u oblasti šumarstva (Točka 5.2 Izvješća).

Sarajevo, 21.06.2012. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

S A D R Ž A J

1. UVOD	1
2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE	1
3. REZIME	1
4. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2010.GODINU	6
5. NALAZI I PREPORUKE	9
5.1 Sustav internih kontrola	9
5.2 Obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva	10
5.3 Razvojno – investicijski projekti Ministarstva	15
5.4 Proračun za 2011. godinu	18
5.5 Tekući rashodi	18
5.5.1 Izdaci za materijal i usluge.....	18
5.6 Poticaj za poljoprivredu	21
5.6.1 Model potpore proizvodnji (animalna i biljna proizvodnja)	24
5.6.2 Model ostalih vrsta novčanih poticaja u poljoprivredi	26
5.6.3 Model ruralnog razvitka	32
5.6.4 Suradnja između Ministarstva i Federalne uprave za inspekcijske poslove, u oblasti poljoprivrede.....	32
5.6.5 Zastupanje Ministarstva u upravnim postupcima u vezi povrata novčanih potpora.....	34
5.7 Ostali nalazi	34
6. KOMENTAR	36
PRILOG BR. 1	1
IZVRŠENJE PRORAČUNA FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA NA DAN 31.12.2011. GODINE	1
PRILOG BR. 2	2
TABELA ODOBRENIH POTPORA U 2011.G. ANALITIKA PO ŽUPANIJAMA / KANTONIMA	2

IZVJEŠĆE
O OBAVLJENOJ REVIZIJI FINANIJSKIH IZVJEŠĆA
FEDERALNOG MINISTARSTVA POLJOPRIVREDE, VODOPRIVREDE I ŠUMARSTVA
za 2011. godinu

1. UVOD

Ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva (u daljem tekstu Ministarstvo) formirano je na osnovu Zakona o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave («Sl. novine FBiH», broj 19/03, 38/05, 2/06, 8/06, 61/06). Ministarstvo vrši upravne, stručne, normativno-pravne i druge poslove iz nadležnosti Federacije BiH iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva.

U sastavu Ministarstva se nalazi i Federalna uprava za šumarstvo, sa sjedištem u Sarajevu.

Radom Ministarstva rukovodi ministar i odgovoran je za rad Ministarstva. Sredstva za rad Ministarstva osiguravaju se u federalnom Proračunu.

Unutarnja organizacija i način rada Ministarstva, utvrđeni su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji na koji je Vlada FBiH dala suglasnost. Pravilnikom je sistematizirano 185 radnih mjesta, dok je Proračun FBiH za 2011. godinu odobren za 100 uposlenika. Na dan 31.12.2011. godine u Ministarstvu je bilo 100 uposlenih službenika i namještenika.

Sjedište Ministarstva je u Sarajevu, u ulici Maršala Tita broj 15.

2. PREDMET, CILJ I OBIM REVIZIJE

Predmet revizije su finansijska izvješća Ministarstva za 2011. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima. Predmet revizije nije bila revizija finansijskih izvješća razvojno investicionih projekta za koje je nadležno Ministarstvo, već nadzor, uspostava knjigovodstvene evidencije i izvještavanja.

Cilj revizije finansijskih izvješća je da omogući revizoru da izrazi mišljenje o finansijskim izvješćima koji su predmet revizije, tj. da li su finansijska izvješća, u materijalno značajnom smislu, objektivno i istinito prikazali finansijsko i materijalno stanje Ministarstva na dan 31.12.2011. godine, izvršenje Proračuna za godinu koja se završava na taj dan, da li je poslovanje sukladno s važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, da li je trošenje javnih sredstava namjensko, te da li su finansijska izvješća sačinjena sukladno posebnim propisima o računovodstvu i finansijskom izvješćivanju u javnom sektoru.

Revizija je obavljena sukladno internim planskim dokumentima revizije, u periodu od prosinca 2011. godine do lipnja 2012. godine.

Obzirom da se revizija obavlja ispitivanjem na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sustavu i sustavu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške mogu ostati neotkrivene.

3. REZIME

Izvršenom revizijom poslovanja Ministarstva za 2011. godinu konstatirali smo određeni broj propusta i nepravilnosti, a u cilju otklanjanja istih dali smo slijedeće preporuke:

- *Potrebno je poduzeti aktivnosti na donošenju Srednjoročne strategije razvika poljoprivrednog sektora sukladno Zakonu o poljoprivredi;*
- *Potrebno je sačiniti analizu izvršenja Akcionog plana (Matriks strategije), koji je sastavni dio Odluke Vlade FBiH od 07.03.2011.godine o produženju važenja Srednjoročne strategije razvika poljoprivrednog sektora FBiH.*
- *Potrebno je da se Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleno izvješće) sačinjava i dostavlja nadležnim organima i institucijama FBiH u rokovima utvrđenim Zakonom o poljoprivredi.*

- *Potrebno je da Vlada FBiH i Ministarstvo poduzmu aktivnosti kako bi se sukladno Zakonu o poljoprivredi osiguralo obavljanje propisanih aktivnosti Vijeća za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području i Federalnog vijeća za poljoprivredu i ruralna područja;*
- *Potrebno je da se sukladno Zakonu o novčanim potporama i ruralnom razvitku donesu provedbeni propisi za ostvarivanje novčanih potpora kojima će se propisati način i uvjeti za ostvarivanje potpora u okviru modela podrške dohotku, kapitalnih ulaganja i ruralnog razvitka;*
- *Potrebno je poduzeti aktivnosti u cilju utvrđivanja osnovanosti obuhvatanja mjera tržišno cjenovne politike Pravilnikom o načinu i uvjetima ostvarenja novčani potpora po modelu ostalih vrsta potpora, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti;*
- *Osigurati pripremu konačnog prijedloga Programa novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvoju u suradnji sa Odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, kao i usvajanja navedenog Programa u zakonski propisanom roku;*
- *Potrebno je da Ministarstvo poduzme sve neophodne aktivnosti kako bi se funkcionalno osposobili Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata i kako bi se isti mogli koristiti prilikom realizacije novčanih potpora iz Proračuna FBiH za 2012. godinu;*
- *Poduzeti aktivnosti na realizaciji zaključenog ugovora sa poduzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo i uspostavljanju centralne baze podataka o svim vrstama novčanih potpora i njihovim korisnicima;*
- *Potrebno je da Ministarstvo u okviru svoje nadležnosti u suradnji sa Vladom FBiH, poduzme neophodne aktivnosti u cilju donošenja Zakona o šumama FBiH kojim će se ispoštovati Odluka Ustavnog suda FBiH;*
- *Putem Vlade FBiH, poduzeti adekvatne aktivnosti prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, kako bi se realizirale aktivnosti na uspostavi Državne baze podataka (Jedinstvenog načina obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH);*
- *Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sistematizirati poslove i zadatke vezane za implementaciju projekata od značaja za Federaciju iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i osigurati da se isti obavljaju u okviru posebne organizacione jedinice, sukladno članku 4. Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstvima za razvoj u FBiH, Zaključku Vlade FBiH Vbroj: 317/2012 od 15.03.2012. godine i Akcionim planom usklađivanja jedinica za implementaciju projekata, a u cilju uspostavljanja hijerarhijske odgovornosti za njihovu realizaciju;*
- *Potrebno je uspostaviti knjigovodstvenu evidenciju trošenja sredstava kroz projekte koje implementira Ministarstvo, na način da ista daje realnu sliku o utrošku kako proračunskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, sukladno Instrukciji o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvješćivanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte;*
- *Izvjješćivanje o utrošku sredstava razvojno - investicijskih projekata vršiti sukladno Zakonu o izvršavanju proračuna FBiH, ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija;*
- *Potrebno je sačiniti izvješća o utrošku sredstava razvojno – investicijskih projekata za 2011. godinu i iste dostaviti nadležnim organima i institucijama na nadležno postupanje;*
- *Potrebno je sukladno nadležnostima Ministarstva, poduzeti aktivnosti u cilju stavljanja Prijedloga Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama u zakonsku proceduru, imajući u vidu značajnost poljoprivredno savjetodavne djelatnosti;*
- *Potrebno je izvršiti analizu i stepen realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj (ARDP)“ u odnosu na izmijenjeni dinamički plan prihvaćen ugovorom o kreditnom zaduženju, te sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće aktivnosti i izvijestiti Vladu FBiH;*
- *Potrebno je sačinjavati Završna izvješća o završetku projekata, sukladno Instrukciji za propisivanje metodologije za podnošenje završnog izvješća o završetku projekata;*
- *Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za plasirana sredstva putem kreditnih linija iz razvojno – investicijskih projekata, te u suradnji sa Federalnim ministarstvom financija, poduzeti*

aktivnosti kako bi se osiguralo redovno mjesečno izvješćivanje, te omogućilo da se ista prate i koriste sukladno ugovoru za utvrđene namjene;

- *Stvorene obveze knjigovodstveno evidentirati na teret izdataka tekuće godine u kojoj su iste i nastale sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Uredbi o računovodstvu u FBiH;*
- *Prilikom sačinjavanja Programa utroška sredstva poticaja za poljoprivredu dosljedno primjenjivati odredbe članka 10. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku. Prilikom planiranja poticaja po modelu ostalih vrsta potpora potrebno je za svaki pojedinačni poticaj u okviru navedenog modela utvrditi iznos sredstava i kriterije raspodjele;*
- *Potrebno je osigurati blagovremeno rješavanje zahtjeva za potporama pojedinih proizvođača, adekvatno praćenje realizacije „Poticaja za poljoprivredu“ u odnosu na unaprijed utvrđene planske iznose pojedinih proizvođača, te u slučajevima odstupanja od istih poduzimati mjere na preraspodjeli sredstava Programa utroška sredstava, sukladno zakonskim i ostalim propisima;*
- *Potrebno je preispitati opravdanost obračuna i isplate novčane potpore za mlijeko za 12 mjesec na temelju prosjeka prethodnih mjeseci utvrđenog Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja potpora po modelu poticaja proizvođača, te sukladno konstatiranom poduzeti aktivnosti i mjere;*
- *Potrebno je preispitati opravdanost prenosa obveze iz 2011.godine, koje su kao dug u iznosu od 501.007 KM obuhvaćene Programom utroška sredstava potpora za poljoprivredu za 2012.godinu;*
- *Potrebno je da se određivanje poticajnih cijena za animalnu i biljnu proizvodnju (povećanja/ ili smanjenja) vrši na osnovu prethodno izvršenih analiza i utvrđenih kriterija kojima bi se potvrdila opravdanost istog;*
- *Potrebno je dosljedno primjenjivati odredbe Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku u dijelu primjene propisanih minimalnih poticajnih količina;*
- *Potrebno je da Ministarstvo poduzme konkretnije aktivnosti kako bi se od strane kantonalnih ministarstava dosljedno ispoštovale odredbe Programa utroška sredstava i Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja novčanih potpora po modelu poticaja proizvođača;*
- *Potrebno je da se odabir korisnika kontrole vrši na osnovu prethodno donešenog akta o načinu odabira i broja korisnika kontrole koje će obavljati imenovana komisija;*
- *Potrebno je prilikom provođenja tržišno – cjenovnih mjera poljoprivredne politike, sukladno Zakonu o poljoprivredi, dostavljati na usvajanje Vladi FBiH usuglašen prijedlog federalnog ministra trgovine i federalnog ministra poljoprivrede, te osigurati usvajanje odluke o garantiranim cijenama do 31.03. tekuće godine, kao i osigurati vršenje nadzora;*
- *Potrebno je preispitati dosadašnji način rada Komisije za ostale potpore u dijelu uspostavljanja adekvatnih evidencija, sačinjavanja zapisnika i izještavanja o načinu i postupku rješavanja zahtjeva za novčane potpore po modelu ostalih vrsta potpora;*
- *Potrebno je osigurati dosljednu primjenu Pravilnika o načinu i uvjetima ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi u dijelu dostavljanja prijave za održavanje znanstveno stručnih skupova, za sudjelovanje i izlaganje na gospodarskim manifestacijama;*
- *Potrebno je raspodjelu novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi vrši na temelju prethodno jasno definiranih i mjerljivih kriterija za obračun i isplatu novčanih potpora za znanstveno stručne skupove, učešće na gospodarskim manifestacijama i finansiranje aktivnosti i organizovanja poljoprivrednih udruženja, poljoprivrednih zadruga i poljoprivrednih komora, zatim za obračun i isplatu novčanih potpora za promociju proizvodnje i poljoprivredno prehrambenih proizvoda;*
- *Potrebno je nabave usluga vršiti sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH, a zaključenim ugovorima o nabavi usluga u slučaju plaćanja prije izvršenja usluga, utvrditi obvezu osiguranja instrumenta plaćanja;*

- *Evidentiranje poslovnih promjena u Glavnoj knjizi Riznice vršiti na temelju relevantne dokumentacije uzimajući u obzir vrijeme nastanka sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH;*
- *Potrebno je izvršiti nadzor nad realizacijom ugovora zaključenih za promociju proizvodnje i poljoprivedno prehrambenih proizvoda sa: sa TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo, PLATFORM CMC d.o.o. Sarajevo, RTV FBiH i sa HAYAT društvo za radiotelevizijsku djelatnost d.o.o. Sarajevo;*
- *Potrebno je raspodjelu sredstava ostalih vrsta potpora vršiti uz dosljednu primjenu Zakona o novčanim potporama i ruralnom razvitku;*
- *Potrebno je Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi jasno definirati način i uvjete vršenja sufinanciranja izvoza, kao i definirati kriterije na temelju kojih će se vršiti odabir proizvodnje i utvrđivati poticajna cijena;*
- *Potrebno je izvršiti nadzor nad dosljednom primjenom odredbi rješenja ministra o doznačavanju sredstava u dijelu obveze klijenata koji su ostvarili poticaj za sufinanciranje izvoza u 2011. godini, da u narednoj godini ostvari izvoz veći za 50%, te sukladno konstatiranom stanju poduzmu dalje aktivnosti.*
- *Potrebno je preispitati osnovanost i opravdanost isplata jednokratnih novčanih poticaja, odnosno izvršiti uvid u cjelokupnu dokumentaciju vezano za planiranje, odobravanje, obračun i isplatu jednokratnih novčanih potpora u iznosu od 3.159.200 KM, te sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće mjere i aktivnosti.*
- *Potrebno je realizaciju poticaja za certifikaciju organske proizvodnje vršiti na temelju prethodno donesenog provedbenog propisa sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju, kojim će se definirati uvjeti i način raspodjele sredstava po navedenom osnovu.*
- *Potrebno je od strane Ministarstva osigurati davanje mišljenja na godišnji program rada i planove federalne poljoprivredne inspekcije sukladno Zakonu o novčanim potporama;*
- *Potrebno je da Ministarstvo zajedno sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se poslovi kontrole i inspekcijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali sukladno zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), a u cilju ostvarenja odgovarajućeg obima kontrola nad raspodjelom novčanih potpora;*
- *Potrebno je pokrenuti adekvatne aktivnosti u dijelu stvaranja zakonskih uvjeta da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na osnovu nevjerođostojne i nevalidne dokumentacije izda rješenje o zabrani apliciranja;*
- *Potrebno je da Ministarstvo nastavi suradnju sa Pravobranilaštvom FBiH u dijelu provođenja aktivnosti na izvršenju povrata (naplati) po osnovu konačnih i izvršnih rješenja, vezanih za isplaćena novčana sredstva za poticaje u poljoprivredi;*
- *Potrebno je osigurati dosljednu primjenu Uredbe o uslovima i načinu korištenja službenih putničkih automobila u organima uprave u FBiH ("Sl. novine FBiH, broj 33/09) u dijelu popunjavanja Obrasca PN4, osiguranja parking prostora za službena vozila, kao i korištenja istih samo za službene svrhe. Potrebno je izvršiti usuglašavanja Pravilnika o načinu i uslovima korištenja službenih vozila sa Uredbom o uvjetima i načinu korištenja službenih putničkih automobila;*
- *Izvršiti uvid u kompletnu dokumentaciju vezano za korištenje osobnog putničkog vozila u službene svrhe u 2011. godini, te na temelju konstatiranog poduzeti odgovarajuće aktivnosti.*
- *Potrebno je izvršiti uvid u kompletnu dokumentaciju vezano za nabavu vozila za potrebe poljoprivrednih savjetodavnih službi u okviru Projekta ARPD-a, koji se implementira u okviru Jedinice PIU šumarstva, opravdanost prenosa vlasništva na vozilu bez prethodno donesene Odluke Vlade FBiH, kao i namjenskog korištenja nabavljenog vozila i sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće mjere i aktivnosti;*
- *Knjigovodstveno evidentiranje nabave stalnih sredstava vršiti sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu u FBiH;*

- *Za obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva angažovanje izvršioca vršiti sukladno Zakonu o državnoj službi FBiH i Zakonu o namještenicima u organima državne službe FBiH, a ugovore o djelu zaključivati za one poslove za koje je zakonskim i ostalim propisima uređena mogućnost zaključivanja istih;*
- *Potrebno je doraditi Pravilnik o reprezentaciji i poklonima Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, sukladno Uredbi o reprezentaciji i poklonima u federalnim organima uprave i federalnim upravnim organizacijama u dijelu sačinjavanja kratkog pismenog izvješća za svaki račun za tople napitke i bezalkoholna pića prilikom obavljanja redovnih poslova;*
- *Potrebno je osigurati namjensko trošenje proračunskih sredstava na ime usluga reprezentacije u cilju obavljanja poslova i zadataka iz nadležnosti Ministarstva, kako u dijelu konzumacije jela i pića, tako i kupovine poklona;*
- *Potrebno je osigurati da se isplata troškova mobilnih telefona vrši sukladno Zaključku Vlade FBiH o ograničenju troškova korištenja službenih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave;*
- *Potrebno je da Ministarstvo u suradnji sa nadležnim institucijama i organima poduzme aktivnosti na cjelovitom rješavanju pitanja podnesenih tužbi u cilju smanjenja sudskih troškova, zateznih kamata i troškova osnovnog duga;*
- *Poduzeti aktivnosti kako bi se sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Uredbi o računovodstvu u FBiH izvršilo knjiženje obveze po pravomoćnim sudskim presudama – izvršnim sudskim rješenjima u Glavnoj knjizi Riznice u cilju istinitog i točnog prikaza obveza i realnog planiranja njihovog izvršenja;*
- *Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzećima „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar i „Perčinović“ d.o.o iz Tomislavgrada u 2009. godini, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti i eventualni povrat sredstava, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;*
- *Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava po istom osnovu dva puta, u okviru „Poticaja za poljoprivredu“, poduzećima „KIWI – ŠPORT“ d.o.o Ljubuški, „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada i „RDS PROM“ d.o.o. Mostar, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;*
- *Izvršiti nadzor nad namjenskim korištenjem sredstava doznačenih za realizaciju svih investicijskih projekata preko Razvojne banke u 2010. godini, kao i ostalih projekata za koje nije izvršen nadzor iz 2009. godine;*
- *Potrebno je preispitati opravdanost donošenja odluka vezanih za sufinansiranje 19 projekata u iznosu od po 5.000 KM obzirom da za iste nije prezentirana validna dokumentacija kojom se dokazuje uložena sredstva, sukladno Naputku za ostvarivanje novčanih potpora;*
- *Potrebno je izvršiti nadzor nad utroškom ranije doznačenih sredstava krajnjim korisnicima na ime ruralnog razvika, te na osnovu konstatiranog izvršiti analizu postignutih ciljeva u odnosu na utrošena sredstva i predložiti mjere za unapređenje rada;*
- *Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzeću „Mesna industrija Rakitno“ d.o.o. Posušje, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;*
- *Izvršiti dopune donesenih internih procedura i uspostaviti funkcionalni sustav internih kontrola u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;*
- *Potrebno je poduzeti aktivnosti na uspostavi pune funkcije interne revizije, odnosno obavljanje svih aktivnosti definiranih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sukladno Metodologiji rada interne revizije u javnom sektoru u FBiH;*

4. OSVRT NA PREPORUKE REVIZIJE ZA 2010.GODINU

Na osnovu izvršene revizije finansijskih izvješća za 2011. godinu, a u sklopu iste i provjere da li je postupljeno po preporukama datim u prethodnim revizijama, konstatirali smo da:

Ministarstvo nije postupilo po datim preporukama koje se odnosi na:

- Poduzimanje aktivnosti na dostavljanju revidirane Strategije razvitka poljoprivrede za period 2008 – 2012 godina (zajedno sa novim Akcionim planom), Parlamentu FBiH na odobrenje;
- Donošenje Godišnjeg operativnog programa implementacije poljoprivredne strategije sukladno Zakonu o poljoprivredi u dijelu poštivanja usvojenih strateških opredjeljenja od strane Parlamenta FBiH i uz dosljedno poštivanje odredbi Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku i Zakona o poljoprivrednom zemljištu;
- Donošenje Programa utroška sredstava „Poticaja za poljoprivredu“, uz dosljednu primjenu Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku;
- Poduzimanje aktivnosti na realizaciji zaključenog ugovora sa poduzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo i uspostavljanju centralne baze podataka o svim vrstama novčanih potpora i njihovim korisnicima, uz osiguranje da navedena baza ima zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i mogućnost povezivanja podataka sa registrima poljoprivrednih gazdinstava i klijenata;
- Donošenju Konačnog Prijedlog Programa utroška sredstava „Poticaj za poljoprivredu u suradnji sa odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, dostaviti Vladi FBiH u roku utvrđenom člankom 4. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku;
- Poduzimanje aktivnosti u suradnji sa Vladom FBiH, u cilju donošenja Zakona o šumama FBiH kojim će se ispoštovati Odluka Ustavnog suda FBiH, u smislu poštivanja odredbi Europske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH;
- Poduzimanje aktivnost putem Vlade FBiH, prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, kako bi se realizirale aktivnosti na uspostavi Državne baze podataka (Jedinstvenog načina obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH);
- Osiguranja da se poslovi i zadaci vezano za implementaciju razvojno investicionih projekata iz nadležnosti Ministarstva isti obavljaju u okviru posebne organizacione jedinice, sukladno Uredbi o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstvima za razvoj u FBiH;
- Vršnja uvida u relevantnu dokumentaciju, vezano za implementaciju razvojno – investicijskih projekata u cilju utvrđivanja nadležnosti i ispunjavanja uloge Ministarstva u dijelu koji se odnosi na koordinaciju, praćenje i izvješćivanje o realizaciji projekata, sukladno Uredbi o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH;
- Uspostave knjigovodstvene evidenciju trošenja sredstava kroz projekte koje implementiraju PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog financiranja, sukladno Instrukciji o načinu vođenja knjigovodstva, finansijskog izvješćivanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte.
- Izvješćivanje o utrošku sredstava razvojno - investicijskih projekata sukladno Zakonu o izvršavanju proračuna FBiH, ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija;
- Sačinjavanja izvješća o utrošku sredstava razvojno – investicijskih projekata za 2010. godinu i dostavljanje nadležnim organima i institucijama na nadležno postupanje;
- Vršnja analize i stepena realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj (ARDP)“ u odnosu na dinamički plan prihvaćen ugovorom o kreditnom zaduženju, te sukladno konstatiranom poduzimanja odgovarajućih aktivnosti i izvještavanja Vlade FBiH;
- Vršnja uvida u nerealizirani Ugovor za izradu aplikacije za ostvarivanje novčanih potpora sa poduzećem King Ict d.o.o. Sarajevo iz 2008. godine, te sukladno konstatiranim poduzimanje odgovarajućih mjera i aktivnosti;
- Sačinjavanja Završnih izvješća o završetku projekata, sukladno Instrukciji za propisivanje metodologije za podnošenje završnog izvješća o završetku projekata;

- Vršenje uvid u dokumentaciju vezano za plasirana sredstva putem kreditnih linija iz razvojno – investicijskih projekata, te u suradnji sa Federalnim ministarstvom financija, poduzimanje aktivnosti kako bi se ista pratila i koristila sukladno ugovoru za utvrđene namjene;
- Osiguranje korištenje službenih vozila sukladno Uredbi o uslovima i načinu korištenja službenih putničkih automobila u organima uprave u FBiH; i usaglašavanja Procedura o načinu i uslovima korištenja službenih vozila Ministarstva sa Uredbom;
- Zaključivanja ugovora o djelu samo za poslove koji nisu utvrđeni Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, a visinu naknade utvrđivati prema jasno definiranim kriterijima;
- Korištenje odobrenih sredstva za realizaciju „Poticaja za poljoprivredu“ samo za utvrđene namjene, sukladno Programu utroška sredstava, usvojenim od strane Vlade FBiH i uvjetima utvrđenim u provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih potpora;
- Određivanje poticajnih cijena za animalnu i biljnu proizvodnju (povećanja/ ili smanjenja) vrši na osnovu prethodno izvršenih analiza i utvrđenih kriterija kojima bi se potvrdila opravdanost istog;
- Poduzimanje aktivnosti kako bi se obavljanje kontrola na terenu zahtjeva za ostvarivanjem novčanih potpora u oblasti proizvodnji, od strane imenovanih komisija obavljale kvalitetnije i efikasnije;
- Planiranja samo onih mjera poljoprivredne politike Godišnjim operativnim programom implementacije poljoprivredne strategije planirati koje je, sukladno Zakonu o novčanim potporama u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji i ruralnom razvitku moguće isfinancirati, u okviru raspoloživih sredstava Proračunom FBiH;
- Definiranja uvjeta koje trebaju ispunjavati korisnici poticaja provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih potpora posebno u dijelu obezbjeđenja vjerodostojne dokumentacije kojom se potvrđuje da će se objekat koristiti za namjene za koje se odobrava poticaj, da se prezentirani računi nedvosmisleno odnose na izgradnju objekta za koji se daje poticaj, kao i u dijelu propisivanja da se sa korisnikom poticaja ugovorom definiraju međusobne obveze i odgovornosti
- Vršenje uvida u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzećima „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar i „Perčinović“ d.o.o iz Tomislavgrada u 2009. godini, te poduzimanje aktivnosti sukladno konstatiranom;
- Vršnja uvida u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava po istom osnovu dva puta, u okviru „Poticaja za poljoprivredu“, poduzećima „KIWI – ŠPORT“ d.o.o Ljubuški, „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada i „RDS PROM“ d.o.o. Mostar, te poduzimanje adekvatnih aktivnosti;
- Vršnja nadzora nad namjenskim korištenjem sredstava doznačenih za realizaciju svih investicijskih projekata preko Razvojne banke u 2010. godini, kao i ostalih projekata za koje nije izvršen nadzor iz 2009. godine;
- Preispitivanja opravdanosti donošenja odluka vezanih za sufinansiranje 19 projekata u iznosu od po 5.000 KM;
- Kreiranja modela od strane Ministarstva ruralnog razvitka na način da utvrdi jasne i mjerljive kriterije za raspodjelu sredstava;
- Vršnja nadzora nad utroškom ranije doznačenih sredstava krajnjim korisnicima na ime ruralnog razvitka, te na osnovu konstatiranog vršenje analize postignutih ciljeva;
- Vršenje uvida u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzeću „Mesna industrija Rakitno“ d.o.o. Posušje, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti;
- Poduzimanje aktivnosti od strane Ministarstvo zajedno sa Federalnom upravom za inspeksijske poslove i kako bi se poslovi kontrole i inspeksijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali sukladno zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije);
- Pokretanja adekvatnih aktivnosti u dijelu stvaranja zakonskih uslova da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na osnovu nevjerodostojne i nevalidne dokumentacije, te izdavanje rješenja o zabrani apliciranja;

Ministarstvo je djelimično postupilo po datim preporukama koje se odnose na:

- Donošenja internih procedura i uspostavljanja funkcionalnog sustava internih kontrola u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;
- Donošenja provedbenih propisa za ostvarivanje novčanih potpora sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku;
- Poduzimanje aktivnosti od strane Ministarstva kako bi se funkcionalno osposobili Registar gazdinstava i Registar klijenata;
- Isplate naknada članovima komisija samo za rad u onim komisijama koje su formirane sukladno Odluci o načinu obrazovanja i utvrđivanju visine naknade za rad radnih tijela osnovanih od strane Vlade FBiH i rukovoditelja federalnih organa državne službe;
- Propisivanje provedbenim propisima za ostvarivanje novčanih potpora u 2011. godini (sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku) jasnijih kriterija;
- Dorade Interne procedure o načinu izrade pojedinačnih akata u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove u dijelu propisivanja načina pokretanja procedure povrata ranije dodijeljenih sredstava tekućih transfera od strane organizacionih jedinica, vođenja drugostepenog postupka na rješenja o povratima inspektora, kao i procedura donošenja Rješenja o zabrani konkurisanja za bilo koju vrstu novčanih potpora;
- Nastavak suradnje sa Pravobranilaštvom FBiH u dijelu provođenja aktivnosti na izvršenju povrata (naplati) po osnovu konačnih i izvršnih rješenja;
- Doznačavanje krajnjim korisnicima „Poticaja za veterinarstvo“ sredstava vršiti na osnovu potpisanih ugovora kojima će se decidno propisati međusobna prava i obveze.

Ministarstvo je postupilo po preporukama, datim nakon obavljene revizije finansijskih izvješća za 2010. godinu, u dijelu:

- Uspostave funkcije interne revizije, sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH
- Poduzimanja aktivnosti u cilju ponovnog stavljanja Prijedloga Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama u zakonsku proceduru do usvajanje istog ;
- Poduzimanja aktivnosti vršenja nadzora- provjere namjenskog korištenja donirane opreme;
- Utvrđivanja izvora iz kojih će se vršiti izmirenje prihvaćenih obveza po osnovu donesenih odluka o garantiranim cijenama;
- Edukacije u oblasti veterinarstva vršiti uz poštivanje Plana provođenja obuke službenih veterinarara na području FBiH, na osnovu javnog poziva i utvrđenih kriterija za raspodjelu sredstava.

U 2011. godini Ministarstvo **nije imalo aktivnosti vezano za procese za koje je u prethodnoj reviziji data preporuka**, pa samim tim **nismo izvršili ocjenu postupanja po istim**, a odnose se na:

- Izmjene Programa utroška sredstava tekućih transfera vršiti sukladno Zakonu o izvršavanju Proračuna FBiH;
- Potpisivanja ugovora sa krajnjim korisnicima tekućih transfera (koji su obvezni namjenski utrošiti doznačena sredstva), u kojima će se decidno definirati međusobna prava i obveze;
- Vršenje povrata dodijeljenih sredstava na ime poticaja od strane korisnika (odustajanje od zahtjeva, pogrešni računi i sl.) i evidentiranja na odgovarajućim pozicijama, sukladno zakonskim propisima;
- Poduzimanje konkretnijih aktivnosti kako bi se od strane kantonalnih ministarstava dosljedno ispoštovale odredbe Programa utroška sredstava i provedbenih propisa za ostvarivanje poticaja u poljoprivredi;
- Pojačanju aktivnosti u suradnji sa Upravom za indirektno oporezivanje na provjeri računa koje aplikanti podnose kao dokaz investicijskih ulaganja;
- Kreiranja modela poticanja izgradnje objekata u poljoprivredi na način da se prati njihova izgradnja od početka do završetka, kao i uz virmansko plaćanje na osnovu prethodno ovjerene specifikacije izvršenih radova i ugrađenog materijala od strane ovlaštenog lica;

- Poduzimanja aktivnosti kako bi se kontinuirano vršio nadzor nad namjenskim korištenjem opreme i mehanizacije čija nabava je sufinancirana u prethodnom periodu, a trebali su je zadržati u vlasništvu najmanje 3 godine;
- Unapređenje procedura u 2011. godini u dijelu preciziranja provedbenog propisa za dodjelu novčanih potpora za investiciona ulaganja;
- Određivanje rokova do kojih aplikanti mogu podnositi zahtjeve za odobravanjem sredstava novčanih potpora „Poticaja za poljoprivredu“ (a time i preko Razvojne banke) usuglasiti u svim provedbenim propisima i javno objaviti u cilju stavljanja svih investitora u isti položaj;
- Vršenje planiranja i raspodjele poticajnih sredstava po modelu ruralnog razvitka, u okviru „Poticaja za poljoprivredu“, sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku, a rješenjima o dodjeli sredstava po modelu ruralnog razvitka decidno propisati namjenu trošenja sredstava i dostavljanja izvješća u cilju obavljanja kontrole i nadzora nad namjenskim utroškom istih;
- Preispitivanja opravdanosti dodjele poticaja na ime ruralne infrastrukture obzirom da navedeno nije predviđeno Zakonom o poljoprivredi kao mjera poljoprivredne politike koja se financira iz Proračuna FBiH, kao i financiranja poticaja na ime Uređenja i zaštite poljoprivrednog zemljišta;
- Vršenje Izmjena Programa utroška sredstava Tekućeg transfera za veterinarstvo samo uz prethodno odobrenje od strane Vlade FBiH koja donosi isti, sukladno Zakonom o izvršavanju Proračuna FBiH;
- Planiranje sredstava Transfera za veterinarstvo uz dosljedno poštivanje postojećih propisa i u realnim iznosima, vodeći računa da se određene aktivnosti iz oblasti veterinarstva finansiraju i iz kreditnih i donatorskih sredstava putem razvojno- investicionih projekata.

5. NALAZI I PREPORUKE

5.1 Sustav internih kontrola

Radi ostvarenja programskih ciljeva rada, kao i ekonomičnog, efikasnog i efektivnog trošenje javnih sredstava neophodno je imati uspostavljen funkcionalan sustav interne kontrole, koji je odgovornost menadžmenta. Faktor koji najviše utiče na funkcionalnost istog je povoljno kontrolno okruženje koje prvenstveno dolazi do izražaja kroz organizacionu strukturu, način rukovođenja, prenošenje ovlaštenja, vrednovanje rezultata rada, sistem nagrađivanja i poštivanje postojećih zakonskih i ostalih propisa.

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva utvrđena je unutarnja organizacija, djelokrug organizacionih jedinica, sistematizacija radnih mjesta, opis poslova i zadataka po radnim mjestima. Navedenim aktom sistematizirano je 185 radnih mjesta (od čega 167 u Ministarstvu i 18 u Federalnoj upravi za šumarstvo), a na dan 31.12.2011. godine ukupno je bilo uposleno 100 izvršioaca. Izvršenom revizijom konstatirano je, da je 5 savjetnika u stalnom radnom odnosu, bilo angažovano u 2011.godini. Nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je Ministarstvo postupilo sukladno Zaključcima Vlade FBiH Vbroj:1344/2011 od 09.11.2011.godine u dijelu utvrđivanja realnosti postojećih sistematizacija i unutarnje organizacije s ciljem unapređenja rada i organizacije, osiguranja učinkovitog rukovođenja, kao i uvođenja savremenih tehničkih metoda i sredstava rada. Navedeno je značajno iz razloga što je kod Ministarstva izražen veliki nesrazmjer sistematiziranih i popunjenih radnih mjesta.

Pri Ministarstvu se nalaze i dvije jedinice za implementaciju projekata, i to: PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog financiranja, međutim, obavljanje poslova i zadataka od strane navedenih jedinica nije sistematizirano Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva. Na temelju **Zaključka Vlade FBiH Vbroj: 317/2012 od 15.03.2012. godine** Ministarstvo je bilo zaduženo da u roku od 30 dana dostavi Vladi FBiH Akcioni plan usklađivanja Jedinica za implementaciju projekata pri Ministarstvu sukladno Uredbi o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava razvitka u FBiH, sa krajnjim rokom 31.12.2012. godine. Sistematizacija poslova koje obavljaju jedinice za implementaciju projekata je potrebna i iz razloga funkcionalnog uređivanja statusa i odgovornosti istih, kao i trajnog rješavanja pitanja implementacije svih postojećih i budućih projekata za koje je izvjesno da će se implementirati. Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sistematiziran je **Odsjek za upravljanje projektima (PMU)**, koji između ostalog vrši poslove praćenja i izvršavanje planskih dokumenata u oblasti voda, kao i pripremanje, koordiniranje, implementacije i upravljanje projektima iz oblasti voda i **Služba za razvoj i upravljanje projektima** kojoj su u nadležnost

između ostalog dati poslovi predlaganja, koordiniranja, praćenja, upravljanja i izvještavanja o provođenju razvojnih projekata iz nadležnosti Ministarstva.

Ministarstvo je sukladno Smjernicama za uspostavu i jačanje internih kontrola kod proračunskih korisnika donijelo sve pisane procedure. Pravilnikom o internoj kontroli Ministarstva definirani su kontrolni postupci, postupci informisanja i komuniciranja, te izvršena procjena rizika za određene aktivnosti i propisani postupci nadgledanja za pojedine procese poslovanja. Navedenim Pravilnikom o internim kontrolama je izvršena procjena kontrolnog rizika za sve značajnije procese koji se obavljaju od strane sektora i službi, u cilju smanjenja vjerovatnoće da će doći do neželjnih dešavanja zbog nedovoljnog funkcioniranja internih kontrola. U cilju poboljšanja sustava internih kontrola donesene su i Interne procedure o načinu izrade pojedinačnih akata u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove i Interne procedure o postupku pripreme, realizacije i praćenja stručnih projekata, strategija i programa u poljoprivredi. Međutim, ne može se potvrditi da su navedene procedure u potpunosti implementirane imajući u vidu da su u tijeku revizije konstatirani propusti i date preporuke za otklanjanje istih. Međutim, i pored toga što su prethodnom revizijom date preporuke koje se odnose na donošenje izmjena i dopuna postojećih internih akata, Ministarstvo nije izvršilo dopune Pravilnika o načinu korištenja službenih vozila, kao i Pravilnika o naknadama za putne troškove.

Nakon provedene revizije finansijskih izvješća za 2011. godinu utvrdili smo da je **sustav internih kontrola nezadovoljavajući u dijelu**: uspostavljanja odgovarajuće kontrole nad korištenjem i potrošnjom goriva za dio vozila sukladno Pravilniku o načinu korištenja službenih vozila (točka 5.5.1. Izvješća), zaključivanja ugovora o djelu za radna mjesta koja su utvrđena i popunjena sukladno Pravilniku o unutarnjoj organizaciji, kao i nepostojanja kriterija za utvrđivanje visine naknade za iste (točka 5.5.1. Izvješća), stvaranje izdataka na ime reprezentacije za izdatke za koje se ne može potvrditi da su nastali u službene svrhe (točka 5.5.1. Izvješća). Također, utvrdili smo da kontrolne aktivnosti nisu na adekvatan način uspostavljene u dijelu ostvarivanja prava na naknadu za rad u komisijama (obračun i isplate naknade članovima Komisije za ostale vrste potpora, iako se radi o redovnim poslovima Ministarstva, kao i naknade za članove komisija za koje nismo mogli potvrditi da su radili van radnog vremena), zatim, obračuna i pravdanja putnih naloga u inozemstvu na temelju relevantne dokumentacije, isplate jubilarnih nagrada (paketići za novu godinu) iako iste nisu planirane, nedefiniranja obveze namjenskog utroška sredstava doznačenih putem transfera za veterinarstvo, vršenje nabave usluga servisiranja i održavanja vozila uz nedosljednu primjenu Zakona o javnim nabavama, što je detaljnije obrazloženo u Pismu menadžmentu.

Interna revizije Ministarstva je uspostavljena na način da su Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sistematizirani poslovi obavljanja iste u okviru Jedinice za internu reviziju Ministarstva (2 radna mjesta), obzirom da Ministarstvo ispunjava propisane kriterije, sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Zakonu o internoj reviziji u javnom sektoru u FBiH. Prema prezentiranim podacima popunjeno je radno mjesto načelnika Jedinice za internu reviziju. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da imenovani nije imao značajnijih aktivnosti u 2011. godini.

Izvršiti dopune donesenih internih procedura i uspostaviti funkcionalni sustav internih kontrola u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;

Potrebno je poduzeti aktivnosti na uspostavi pune funkcije interne revizije, odnosno obavljanje svih aktivnosti definiranih Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sukladno Metodologiji rada interne revizije u javnom sektoru u FBiH.

5.2 Obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva

Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku („Sl.novine FBiH“ br.42/10) definirano je da se visina sredstava za pojedine modele novčanih potpora, opći i posebni kriteriji za njihovo ostvarivanje koji nisu propisani ovim zakonom, te drugi posebni uvjeti određuju Programom novčanih potpora sukladno Srednjoročnoj strategiji razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH. **Iako je Zakonom o poljoprivredi propisano da se poljoprivredna politika provodi prema Srednjoročnoj strategiji razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH, nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je ista usvojena od strane Parlamenta FBiH.** Naime, Srednjoročna strategija razvitka poljoprivrednog sektora (2006.-2010.) usvojena je od strane Parlamenta FBiH u listopadu 2007.godine. Vlada FBiH je 07.03.2011. godine donijela Odluku o davanju suglasnosti („Sl.novine FBiH“ br.11/11) za produženje važenja Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH za 2 godine (2008.-

2012.), a kao razlog produženja navedeno je da je implementacija Strategije otpočela tek u 2008. godini. Sastavni dio navedene Odluke Vlade FBiH je i revidirani Akcioni plan (Matriks strategije). **Nije prezentirana dokumentacija da je na dan 31.12.2011.godine urađena analiza izvršenja navedenog Akcionog plana, kojom bi se utvrdio stupanj realizacije planiranih aktivnosti u 2011.godini, odnosno definirali novi rokovi za aktivnosti koje nisu realizirane, te o istom izvjestilo Vladu FBiH. Također, nije prezentirana dokumentacija da su neke od najznačajnijih aktivnosti koje su se trebale provesti, provedene, odnosno da se otpočelo sa aktivnostima na njihovoj realizaciji u 2011.godini,** a odnose se na usvajanje Zakona o savjetodavnim službama; donošenje Zakona o organskoj (ekološkoj) poljoprivredi i Zakona o stočarstvu FBiH; donošenje novog Zakona o veterinarstvu FBiH, koji je usklađen sa Zakonom o veterinarstvu BiH.

Zakonom o poljoprivredi („Sl. novine FBiH“ br. 88/07 i 4/10) je definirano da je Ministarstvo u obvezi donijeti **Godišnji operativni program implementacije Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH** najkasnije do 31.03. tekuće godine. Skrećemo pozornost da je navedeni Godišnji program donesen tek 15.06.2011.godine, a istim je definirano da se zasniva na naprijed spomenutoj Srednjoročnoj strategiji, čiji važenje je produženo na temelju Odluke Vlade FBiH. Uzimajući u obzir naprijed navedeno **ne možemo potvrditi da je Godišnji program za 2011.godinu, donesen u zakonskom roku, odnosno da je isti donesen na temelju prethodno usvojene poljoprivredne strategije od strane zakonodavnog tijela FBiH.**

Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleno Izvješće), sukladno članku 52. Zakona o poljoprivredi, izrađuje Ministarstvo, u suradnji sa kantonalnim ministarstvima nadležnim za poslove poljoprivrede i dostavlja ga Vladi FBiH na utvrđivanje najkasnije do 15. svibnja tekuće godine, a Vlada FBiH ga dostavlja na prihvaćanje Parlamentu FBiH najkasnije do 30. lipnja tekuće godine, te se isti objavljuje u „Službenim novinama“ FBiH. Međutim, **naprijed navedeni rokovi nisu ispoštovani,** imajući u vidu da je Zeleno izvješće za 2010.godinu dostavljen Vladi FBiH 08.06.2011.godine (30.05.2011.godine – datum na popratnom aktu). Nije nam prezentiran akt na temelju kojeg bi potvrdili da je isti razmatran i usvojen od strane Vlada FBiH. Vezano za razmatranje Zelenog izvješća od strane Parlamenta FBiH prezentiran nam je samo dopis Predstavničkog doma od 19.07.2011.godine upućenog Domu naroda u kojem je navedeno da Predstavnički dom nije prihvatio Zeleno izvješće, jer isti nije dobio potrebnu većinu glasova. **Prema navedenom možemo konstatirati da Zeleno izvješće za 2010.godinu nije usvojen od strane Parlamenta FBiH, niti je prezentiran akt o razmatranju istog od strane Vlade FBiH.**

Na temelju članka 43. Zakona o poljoprivredi **Vlada FBiH osniva Federalno vijeće za poljoprivredu i ruralna područja** kao stručno i savjetodavno tijelo Vlade FBiH, koje ima slijedeće obveze: prati izradu i provođenje poljoprivredne strategije, prati izradu i ocjenjuje zeleno izvješće o stanju u poljoprivredi, prati izradu i provođenje strategije ruralnog razvitka i štiti i profilira interese ruralnih zajednica u FBiH i daje mišljenje na prijedloge državnih i federalnih propisa i međunarodnih sporazuma iz područja poljoprivrede. Vlada FBiH je 21.05.2008.godine osnovala Federalno vijeće sa mandatom od 4 godine, **međutim nije prezentirana dokumentacija da je navedeno Vijeće imalo aktivnosti prema Ministarstvu u cilju obavljanja poslova koji su mu dati u nadležnost, odnosno revizijom financijskih izvješća Vlade FBiH je konstatirano da navedeno Vijeće nije izvršavalo poslove za koje je formirano.** Također, sukladno članku 40. Zakona o poljoprivredi za utvrđivanje poljoprivredne politike i uvjeta financiranja primjenjenih istraživanja u poljoprivredi federalni ministar imenuje **Vijeće za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području.** Rješenjem ministra iz srpnja 2008.godine imenovano je navedeno Vijeće sa mandatom od 4 godine. **Nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je Vijeće u tijeku 2011. godine radilo i obavljalo poslove i zadatke radi kojih je i osnovano.**

Sukladno članku 28. Zakona o poljoprivredi je definirano da su mjere novčanih potpora u poljoprivredi poticajna sredstva iz Proračuna FBiH koja obuhvataju poticaje proizvodnji i plaćanja u sklopu mjera strukturalne politike. Vezano za naprijed navedeno Zakonom o poljoprivredi i Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku (u daljem tekstu: Zakonom o novčanim potporama) definirano je da mjere novčanih potpora obuhvataju poticaje proizvodnji koji se provode kroz model poticaja proizvodnji, dok se plaćanja u sklopu mjera strukturalne politike provode kroz slijedeće modele: potpore dohotku, kapitalnih ulaganja, ruralnog razvitka i ostalih strukturalnih potpora. Iako je Zakonom o novčanim potporama propisana obveza donošenja svih provedbenih propisa za naprijed navedene modele novčanih potpora u roku od 90 dana od dana stupanja na snagu navedenog Zakona (stupio na snagu 29.07.2010.godine), do kraja okončanja revizije nisu nam prezentirani, odnosno nisu doneseni svi

provedbeni propisi. Ministar je 14.07.2011.godine donio Pravilnik o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji („Službene novine FBiH“ broj 45/11), te Izmjene i dopune navedenog Pravilnika od 17.08.2011.godine („Službene novine FBiH“ broj 54/11), zatim potpuno novi Pravilnik o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji donesen 04.11.2011.godine („Službene novine FBiH“ broj 77/11). Također, donesen je i Pravilnik o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu ostalih vrsta potpora („Službene novine FBiH“ broj 62/11 od 29.08.2011.godine). Sukladno navedenim zakonskim propisima prethodno navedeni Pravilnici nisu doneseni u propisanom roku, a provedbeni propisi za modele potpore dohotku, kapitalnom ulaganju i ruralnom razvitku nisu doneseni do okončanja revizije.

Uvidom u **Pravilnik o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu ostalih vrsta potpora** utvrdili smo da je člankom 3. definirano da ostale vrste potpore obuhvataju potpore provedbi određenih mjera tržišno cjenovne, strukturne i zemljišne politike, te drugih mjera koje nisu obuhvaćene modelima kapitalnih ulaganja i ruralnog razvitka, iako je člankom 21. Zakona o novčanim potporama definirano da ostale vrste potpora obuhvataju mjere strukturne i zemljišne politike, te drugih mjera koje nisu obuhvaćene modelima kapitalnih ulaganja i ruralnog razvitka. **Prema tome navedenim Pravilnikom su u okviru ostalih potpora propisane mjere cjenovno tržišne politike, iako iste nisu predviđene Zakonom o novčanim potporama.** Mjere cjenovno tržišne politike, kao i način njihovog provođenja utvrđene su Zakonom o poljoprivredi.

Program novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvitku se sukladno članku 4. Zakona o novčanim potporama donosi sukladno Srednjoročnoj strategiji razvitka poljoprivrednog sektora u FBiH, a istim se utvrđuje visina sredstava za pojedine modele novčanih potpora, opći i posebni kriteriji za njihovo ostvarenje koji nisu propisani Zakonom, te drugi posebni uvjeti. Konačan Prijedlog Programa potpora priprema Ministarstvo u suradnji sa odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH. Na temelju prezentirane dokumentacije utvrdili smo da je Prijedlog Programa potpora utvrđenih Proračunom FBiH za 2011.godinu upućen Parlamentu FBiH, međutim isti je razmatran samo od strane Odbora za poljoprivredu Zastupničkog doma, te je od strane istog dostavljeno mišljenje (19.05.2011.godine) u kojem je navedeno da je isti prihvatljiv uz mogućnost ugradnje pisanih primjedbi koje je Odbor prihvatio kao svoje. Nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi mogli potvrditi o kojim primjedbama je riječ, te na temelju istog potvrditi da su iste ugrađene u Program utroška. Prema izjavi odgovorne osobe Odbor Doma naroda Prijedlog Programa nije razmatrao iz razloga što isti nije bio formiran u vrijeme donošenja Programa. **Vlada FBiH je navedeni Program utroška potpora usvojila 21.06.2011.godine („Sl.novine FBiH“ br. 50/11), prema tome isti nije usvojen u zakonski propisanom roku od 60 dana od dana stupanja na snagu Zakona o izvršenju Proračuna FBiH (odnosno do 30.05.2011.godine).**

Novi Program utroška sredstava poticaja za poljoprivredu je usvojen od strane Vlade FBiH 08.08.2011.godine („Sl.novine FBiH“ broj 52/11), a Izmjene i dopune istog, Vlada FBiH usvojila je 13.12.2011.godine („Sl.novine FBiH“ broj 87/11), međutim nije prezentirana dokumentacija da su prijedlozi programa prethodno pripremljeni u suradnji sa Odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH. Prema izjavama odgovornih osoba osnovni razlog donošenja potpuno novog Programa utroška sredstava poticaja u poljoprivredi u kolovozu 2011. godine, nakon nepuna dva mjeseca od usvajanja prvog Programa je zbog reakcije udruženja poljoprivrednika u svezi iznosa i načina podrške koji su bili utvrđeni u prethodno usvojenom Programu utroška sredstava.

Centralni registar za Federaciju BiH, sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku vodi Ministarstvo i isto je dužno osigurati tehničke uvjete za elektronsko funkcioniranje registara. Kako je konstatirano i revizijama prethodnih godina vezano za bazu podataka o svim vrstama novčanih potpora i njihovim korisnicima, Ministarstvo je u 2008. godini sklopilo ugovor sa poduzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo i za njegovu izradu unaprijed platilo u 2008. godini iznos od 29.835 KM, međutim nije prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili stepen završetka ugovorenih poslova na dan 31.12.2011.godine. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, utvrdili smo da su od strane navedene firme poduzimane aktivnosti, na koje je i ministar dao suglasnost, međutim za isto nismo mogli potvrditi da se radi o prvobitno ugovorenim poslovima, niti je prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili na koji način i na temelju kojeg akta su poduzete navedene aktivnosti. Ministarstvo je uspostavilo pomoćnu evidenciju (u excel tabelama), međutim, navedena evidencija ne pruža zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i ima ograničene mogućnosti. Ne može se potvrditi da je Ministarstvo uspostavilo adekvatnu bazu podataka i propisalo proceduru za njeno korištenje i vođenje. Uspostavljena baza podataka trebala bi

omogućiti povezivanje podataka sa aplikacijom registara poljoprivrednih gazdinstava i klijenata za čiju izradu je kroz implementaciju „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj“ angažovana ista firma.

Registar klijenta i Registar poljoprivrednih gazdinstava, Ministarstvo je bilo dužno uspostaviti sukladno Zakonu o poljoprivredi, kojim je definirano da korisnici novčanih potpora i drugih oblika potpore u poljoprivredi, odnosno klijenti mogu biti pravna lica sa sjedištem u FBiH i fizička lica koja imaju prebivalište u FBiH, koja su registrirana za poljoprivrednu proizvodnju i upisana kao poljoprivredni proizvođači u navedene registre. **Značaj upisa** u ove registre ogleda se i u **osiguranja transparentnosti u trošenju sredstava namijenjenih potpori u poljoprivredi**, postepenom usklađivanju sa zahtjevima Europske unije radi korištenja sredstava iz predpristupnih fondova namijenjenih BiH, kao i obavljanju popisa ljudskih potencijala, zemljišta i životinja na poljoprivrednim gazdinstvima, u cilju što racionalnijeg, bržeg i kvalitetnijeg planiranja mjera od strane organa nadležnih za pružanje podrške poljoprivrednom razvitku. **Registar klijenata i Registar poljoprivrednih gazdinstava nije bio u funkciju u 2011. godini, odnosno isti nisu korišteni u postupku dodjele novčanih potpora. Iako su do sada utrošena značajna kreditna sredstva, Ministarstvo nije ispoštovalo zakonsku obvezu utvrđenu člankom 69. Zakona o poljoprivredi u dijelu koji se odnosi na uspostavu Registra poljoprivrednih gazdinstava i Registra klijenata do zakonom utvrđenog roka koji je istekao 10.11.2010. godine. Do okončanja revizije nije izvršena primopredaja navedenih registara između PIU-a za šumarstvo i Ministarstva, odnosno nije urađen test prihvatljivosti.**

Potrebno je poduzeti aktivnosti na donošenju Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora sukladno Zakonu o poljoprivredi, te na temelju iste donositi Godišnji operativni program implementacije navedene Strategije u zakonski propisanom roku.

Potrebno je sačiniti analizu izvršenja Akcionog plana (Matriks strategije), koji je sastavni dio Odluke Vlade FBiH od 07.03.2011. godine o produženju važenja Srednjoročne strategije razvitka poljoprivrednog sektora FBiH.

Potrebno je da se Godišnje izvješće o stanju poljoprivrede u prethodnoj kalendarskoj godini (Zeleno izvješće) sačinjava i dostavlja nadležnim organima i institucijama FBiH u rokovima utvrđenim Zakonom o poljoprivredi.

Potrebno je da Vlada FBiH i Ministarstvo poduzmu aktivnosti kako bi se sukladno članku 40. i 43. Zakona o poljoprivredi osiguralo obavljanje propisanih aktivnosti Vijeća za istraživanje u poljoprivredi i ruralnom području i Federalnog vijeća za poljoprivredu i ruralna područja, te da imenovana vijeća podnose izvješća o realiziranim aktivnostima nadležnim organima i institucijama.

Potrebno je da se sukladno Zakonu o novčanim potporama i ruralnom razvitku donesu provedbeni propisi za ostvarivanje novčanih potpora kojima će se propisati način i uvjeti za ostvarivanje potpora u okviru modela podrške dohotku, kapitalnih ulaganja i ruralnog razvitka.

Potrebno je poduzeti aktivnosti u cilju utvrđivanja osnovanosti obuhvatanja mjera tržišno cjenovne politike Pravilnikom o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu ostalih vrsta potpora, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti.

Osigurati pripremu konačnog prijedloga Programa novčanih potpora u poljoprivredi i ruralnom razvitku u suradnji sa Odborima za poljoprivredu Parlamenta FBiH, kao i usvajanja navedenog Programa u zakonski propisanom roku.

Potrebno je da Ministarstvo poduzme sve neophodne aktivnosti kako bi se funkcionalno osposobili Registar gazdinstava i Registar klijenata i kako bi se isti mogli koristiti prilikom realizacije novčanih potpora iz Proračuna FBiH za 2012. godinu, kao i za druge predviđene namjene.

Poduzeti aktivnosti na realizaciji zaključenog ugovora sa poduzećem „KING ICT“ d.o.o. Sarajevo i uspostavljanju centralne baze podataka o svim vrstama novčanih potpora njihovim korisnicima. Također, je potrebno osigurati da navedena baza ima zadovoljavajući nivo sigurnosti podataka i mogućnost povezivanja podataka sa registrima poljoprivrednih gazdinstava i klijenata za koje aplikaciju radi ista firma, a čija izrada je još uvijek u tijeku.

Obavljanje poslova iz oblasti šumarstva sukladno Zakonu o federalnim ministarstvima i drugim tijelima federalne uprave u nadležnosti je Ministarstva. Ustavni sud FBiH je na sjednici održanoj 14. travnja 2009. godine donio Presudu broj: U-26/8 („Službene novine FBiH“, broj 36/09) kojom se utvrđuje da je Zakonom o šumama („Službene novine FBiH“, broj 20/02, 29/03 i 37704) povrijeđeno pravo na lokalnu

samoupravu. Ovom Presudom Parlamentu FBiH je data mogućnost kao prelazno rješenje, da u konsultaciji sa Savezom opština i gradova FBiH usuglasi ovaj Zakon sa Europskom poveljom o lokalnoj samoupravi i Zakonom o principima lokalne samouprave u FBiH, u roku od šest mjeseci od dana objavljivanja ove Presude u „Službenim novinama FBiH“ do kada se ovaj Zakon može primjenjivati. Ministarstvo je u 2009. godini poduzelo aktivnosti na usuglašavanju spornih odredbi Nacrta Zakona o šumama sa predstavnicima Saveza opština i gradova FBiH, ali Prijedlog Zakona o šumama 20.10.2009. godine nije dobio potrebnu podršku od strane zastupnika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH. Prezentiran nam je dokaz da je Ministarstvo 26.02.2010. godine prema Vladi FBiH uputilo novi Nacrt Zakona o šumama kojim predlaže da se isti utvrdi kao Prijedlog i uputi u proceduru usvajanja po hitnom postupku iz razloga postojanja neodložne potrebe i činjenice da bi donošenje istog u redovnom postupku moglo izazvati štetne posljedice za FBiH, koji nije razmatran od strane Vlade FBiH. I grupa poslanika Predstavničkog doma Parlamenta FBiH je u 2010. godini predložila svoj Prijedlog Zakona o šumama, a Vlada FBiH je u međuvremenu donijela Uredbu o šumama za koju je Ustavni sud FBiH na sjednici održanoj 12.10.2010. godine utvrdio Mišljenje kojim ukazuje da Vlada FBiH nije imala zakonski osnov za uređenje materije iz oblasti šumarstva, odnosno donošenje Uredbe o šumama.

Prema prezentiranoj dokumentaciji utvrdili smo da je Predstavnički dom Parlamenta FBiH 24.11.2011. godine razmatrao i usvojio Zaključak da Nacrt Zakona o šumama (predlagači: zastupnici) može poslužiti kao osnova za izradu Prijedloga Zakona. Dom naroda Parlamenta FBiH je na sjednici od 08.12.2011. godine odložio raspravu o Nacrtu Zakona o šumama i zadužio predlagatelje da u roku od 15 dana pribave mišljenja mjerodavnih kantonalnih organa nakon čega će biti ispunjeni poslovnički uvjeti za razmatranje navedenog Zakona. Prema izjavi odgovorne osobe do okončanja revizije nisu pribavljena mišljenja. Također, Ministarstvo je 22.11.2011. godine uputilo Vladi FBiH Prednacrt zakona o šumama na usvajanje i upućivanje u parlamentarnu proceduru, koji prema izjavi odgovorne osobe Vlada nije razmatrala, jer je u međuvremenu podržala donošenje Nacrta Zakona predlagača od strane zastupnika.

Imajući u vidu da zakonskim propisima nije regulirana oblast šumarstva, kao i da se Uredba o šumama mogla primjenjivati do 06.12.2011.godine, možemo konstatirati da trenutno nema zakona koji regulira oblast šumarstva.

Potrebno je da Ministarstvo u okviru svoje nadležnosti u suradnji sa Vladom FBiH, poduzme neophodne aktivnosti u cilju donošenja Zakona o šumama FBiH kojim će se ispoštovati Odluka Ustavnog suda FBiH, u smislu poštivanja odredbi Europske povelje o lokalnoj samoupravi i Zakona o principima lokalne samouprave u FBiH;

Obilježavanje ovaca, koza i svinja i unos u Jedinствeni registar domaćih životinja kojeg **vodi Federalni agrimediteranski zavod u Mostaru**, za područje Federacije BiH definirano je Pravilnikom o obveznom označavanju i upisu u Jedinствeni registar ovaca, koza i svinja te vođenju evidencija („Sl. novine FBiH“, broj 87/07), donesenim od strane federalnog ministra na osnovu članka 16. Zakona o veterinarstvu FBiH. **Obilježavanje goveda** i unos podataka u Jedinствenu bazu podataka koju **vodi Agencija za obilježavanja životinja BiH u Banjoj Luci**, definirano je Pravilnikom o obilježavanju i šemi kontrole kretanja životinja u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 28/03), donesenim od strane Vijeća ministara BiH na osnovu članka 16. Zakona o veterinarstvu u BiH („Sl. glasnik BiH“, broj 34/02). Početkom 2010. godine Vijeće ministara BiH je donijelo Pravilnik o obilježavanju i kontroli kretanja životinja u Bosni i Hercegovini („Sl. glasnik BiH“, broj 13/10) kojim se propisuje **jedinствен način obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH**, vođenje **Državne baze podataka (DBP)** od strane Agencije za obilježavanje životinja BiH i njeno preuzimanje osnovne baze podataka (ovce, koze i svinje) od Federalnog agrimediteranskog zavoda iz Mostara. Navedeni Pravilnik se trebao primjenjivati od 01. srpnja 2010. godine, međutim ovaj rok je do sada više puta prolongiran, iz razloga što nije završena aplikacija za bazu podataka, koje poslove je trebalo završiti u sklopu realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj – ARDP“, od strane implementacijske jedinice iz Republike Srpske. Prema izjavi odgovorne osobe navedene aktivnosti nisu okončane. Zadnjim izmjenama i dopunama navedenog Pravilnika utvrđen je rok 01.siječanj 2013.godine.

Putem Vlade FBiH, poduzeti adekvatne aktivnosti prema Ministarstvu vanjske trgovine i ekonomskih odnosa BiH, u čijoj nadležnosti je rad Ureda za veterinarstvo BiH i Agencije za obilježavanje životinja BiH, kao i implementacija „Projekta poljoprivreda i ruralni razvitak – ARDP“ kako bi se realizovale aktivnosti na uspostavi Državne baze podataka (Jedinственog načina obilježavanja za goveda, ovce, koze i svinje u BiH);

5.3 Razvojno – investicijski projekti Ministarstva

Planom razvojno – investicijskih projekata u FBiH, koji čine sastavni dio Proračuna FBiH za 2011. godinu, utvrđeni su projekti u nadležnosti Ministarstva, a isti su se financirali iz kreditnih sredstava, donacija i Proračuna FBiH. Prema prezentiranim podacima u IP obrascima u 2011.godinu putem implementacijskih jedinica Ministarstva **PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU)** utrošeno je **9.571.878 KM**. Za projekte iz oblasti voda (Zaštita kvaliteta voda i Upravljanjem slivom Neretve i Trebišnjice), čiji implementatori su Agencije za vodna područja slivova Jadranskog mora i rijeke Save, od strane Sektora za vodoprivredu Ministarstva vrši se praćenje i koordinacija. Uredbom o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava za razvoj u FBiH („Sl. novine FBiH“, broj 48/03) predviđeno je da Ministarstvo putem organizacione jedinice u svom sastavu implementira projekte od značaja za Federaciju koje odobri Vlada FBiH i upravlja domaćim i stranim sredstvima namijenjenim za realizaciju projekata. Za obavljanje navedenih poslova, u okviru Ministarstva formirane su **dvije Jedinice za implementaciju projekata** na čijem čelu se nalaze direktori jedinica, i to: **PIU šumarstva i Ured za koordinaciju (PCU) projekata za razvoj stočarstva i ruralnog financiranja** i iste su od strane Federalnog zavoda za statistiku razvrstane kao jedinice u sastavu Ministarstva koje koriste njegov porezni identifikacioni broj, međutim, **konstatirano je da navedene jedinice, odnosno opis poslova i zadataka nije utvrđen i sistematiziran Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji Ministarstva, a angažovanje uposlenika za rad u istim se vrši putem ugovora**. Izmjenama i dopunama Pravilnika o unutarnjoj organizaciji od 26.01.2011.godine sistematiziran je **Odsjek za upravljanje projektima (PMU)**, koji između ostalog vrši poslove praćenja i izvršavanje planskih dokumenata u oblasti voda, kao i pripremanje, koordiniranje, implementacije i upravljanje projektima iz oblasti voda. Napominjemo da je u okviru Ministarstva, Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sistematizirana i **Služba za razvoj i upravljanje projektima** kojoj su u nadležnost između ostalog dati **poslovi predlaganja, koordiniranja, praćenja, upravljanja i izvještavanja o provođenju razvojnih projekata iz nadležnosti Ministarstva**. Naime, provedenom revizijom utvrdili smo da su jedinice za implementaciju projekata Službi dostavljali IP obrasce, ali nismo mogli potvrditi da je Služba vršila **koordinaciju, praćenje i izvještavanje o implementaciji određenog broja tekućih projekata** koji se realizuju u okviru jedinica za implementaciju projekata, kao i za dio projekata koji su Planom razvojno investicionih projekata razvrstani u resor Ministarstva.

Planom razvojno investicijskih projekata planiran je početak realizacije projekta „**Vodovod i kanalizacije u FBiH**“, za čiju koordinaciju realizacije je zadužen Odsjek za upravljanje projektima (PMU), kao i povlačenje sredstava u iznosu od 30.000.000 KM. Međutim do kraja 2011.godine nije izvršeno povlačenje prve tranše kredita i granta, a prema izjavi odgovorne osobe ispunjeni su svi uvjeti. Od strane odgovornih osoba nije vršeno izvještavanje Federalnog ministarstva financija vezano za razloge ne otpočinjanja realizacije projekta, koja je bila planirana.

Vezano za utrošak sredstava preko posebnih transakcijskih računa (izvan Jedinostvenog računa riznice FBiH) putem kojih se vrše plaćanja vezana za realizaciju projekata čiji implementator je Ministarstvo, utvrdili smo da knjigovodstvena evidencija koja se vodi od strane jedinica za implementaciju ne daje realnu sliku o utrošku kako proračunskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, što nije sukladno Instrukciji o načinu vođenja knjigovodstva, financijskog izvještavanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte („Sl. novine FBiH“, broj 75/09). Prema izjavi direktora PCU-u potpisan je ugovor sa firmom za izradu softvera koji će osigurati jedinstveno praćenje i sačinjavanje izvješća po zahtjevima IFAD-a i Vlade FBiH, odnosno sukladno navedenoj Instrukciji, međutim do okončanja revizije još uvijek nije otpočela njegova primjena.

Nije nam prezentirana dokumentacija da su, sukladno Zakonu o izvršavanju proračuna FBiH i ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija, za sve projekte dostavljena **kvartalna izvješća o implementaciji razvojno – investicijskih projekata** Federalnom ministarstvu financija, kao ni informacije o problemima u realizaciji postojećih i novim razvojnim projektima čija realizacija, iako je bila planirana, nije otpočela u revidiranoj godini (podatke o pripremi i pregovorima) prema Vladi FBiH. Kao što je konstatirano i prethodnom revizijom utvrdili smo da se sačinjavaju „informacije“, umjesto godišnjih izvješća, međutim u istom se ne navodi analiza postignutih rezultata u odnosu na prihvaćene obveze projektima koji se financiraju iz kreditnih, donatorskih i proračunskih sredstava. Međutim iako je ukazivano na isto, navedena praksa nije prekinuta.

Na temelju **Zaključka Vlade FBiH Vbroj: 317/2012 od 15.03.2012. godine** Ministarstvo je bilo zaduženo da u roku od 30 dana dostavi Vladi FBiH **Akcioni plan usklađivanja Jedinica za implementaciju projekta pri Ministarstvu** sukladno Uredbi o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstava razvitka u FBiH, sa krajnjim rokom 31.12.2012.godine. Ministarstvo je sačinilo i dostavilo navedeni Akcioni plan 30.05.2012.godine, kojim su definirane aktivnosti, ciljevi aktivnosti, nositelji, odgovorne osobe i rokovi za realizaciju pojedinih aktivnosti. Uvidom u navedeni Akcioni plan utvrdili smo da su između ostalih definirane aktivnosti koje se odnose na izradu sveobuhvatne informacije o statusu i projektima koje realizuju jedinice za projekte (PIU, PCU, PMU) u Ministarstvu, preseljenje jedinica u prostorije Ministarstva, kao i izrada novog Pravilnika o unutarnjoj organizaciji i formiranje nove osnovne jedinice – Sektora za projekte.

Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji sistematizirati poslove i zadatke vezane za implementaciju projekata od značaja za Federaciju iz oblasti poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva i osigurati da se isti obavljaju u okviru posebne organizacione jedinice, sukladno članku 4. Uredbe o uspostavi koordinacionog mehanizma za upravljanje i koordinaciju sredstvima za razvitak u FBiH, Zaključku Vlade FBiH Vbroj: 317/2012 od 15.03.2012. godine i Akcionim planom usklađivanja jedinica za implementaciju projekta, a u cilju uspostavljanja hijerarhijske odgovornosti za njihovu realizaciju.

Potrebno je uspostaviti knjigovodstvenu evidenciju trošenja sredstava kroz projekte koje implementira Ministarstvo, na način da ista daje realnu sliku o utrošku kako proračunskih, tako i kreditnih i donatorskih sredstava, sukladno Instrukciji o načinu vođenja knjigovodstva, financijskog izvješćivanja i godišnjeg obračuna za razvojno – investicijske projekte.

Izvjешćivanje o utrošku sredstava razvojno - investicijskih projekata vršiti sukladno Zakonu o izvršavanju proračuna FBiH, ostalim propisima i aktima donesenim od strane nadležnih institucija. Izvjешća trebaju sadržavati i informacije o novim razvojnim projektima čija realizacija, iako je bila planirana, nije otpočela u revidiranoj godini (podatke o pripremi i pregovorima), kao i analizu postignutih rezultata u odnosu na prihvaćene obveze (iz projekata) koji se financiraju iz kreditnih, donatorskih i proračunskih sredstava.

Potrebno je sačiniti izvješće o utrošku sredstava razvojno – investicijskih projekata za 2011. godinu i iste dostaviti nadležnim organima i institucijama na nadležno postupanje;

U okviru „Projekta poljoprivreda i ruralni razvitak“ (skraćeni naziv Projekat ARDP) koji se financira kreditnim sredstvima Svjetske banke (u vrijednosti od 13.500.000 EUR-a za FBiH), a čija implementacija se vrši od strane Jedinice za implementaciju projekata Ministarstva - PIU-a za šumarstvo, osigurana su sredstva za uspostavu Registra poljoprivrednih gazdinstava i Registra klijenata. Prema prezentiranom Izvjешću od strane odgovorne osobe – financijskog menadžera Projekta do okončanja revizije, **kroz Projekat ARDP-a je na uspostavu navedenih registara utrošeno je 1.192.153 Eura (cca 2.331.649 KM)**, a odnosi se na izvršene nabave roba i usluga, kao i rad konsultanata i marketinške kompanija za potrebe uspostave registara. Na osnovu Godišnjeg izvješća za 2011.godinu, vezano za registre poljoprivrednih gazdinstava i klijenata konstatirano je da je svih 79 općina spojeno na sustav, te izvršen unos svih zahtjeva pristiglih do 31.12.2011.godine, te uspostavili bazu podataka sa preko 39.000 klijenata. Međutim, važno je napomenuti da **Registar klijenata i Registar poljoprivrednih gazdinstava nije bio u funkciji u 2011.godini, odnosno isti nisu korišteni u postupku dodjele novčanih potpora. Do okončanja revizije nije izvršena primopredaja navedenih registara između PIU-a za šumarstvo i Ministarstva, odnosno nije urađen test prihvatljivosti.**

Značajnim smatramo istaći da i nakon obavljene revizije za 2011.godine ne možemo potvrditi da je izabrana firma (KING ICT d.o.o. Sarajevo) za izradu aplikacije obrade novčanih potpora, ista i okončala ugovorene poslove, po kom osnovu joj je na teret proračunske 2008. godine isplaćeno 29.835 KM. Navedena firma je angažirana i za izradu aplikacije za podršku Registrima gazdinstava i klijenata.

Kroz Projekat ARPD je prema prezentiranim podacima na dan 20.06.2012.godine 1.768.449 Eura (3.458.785 KM) utrošeno za potrebe nabave vozila, čamca, opreme, softvera i izvršene usluge u cilju „Jačanja kapaciteta Inspektorata“ i 134.865 Eura (263.772 KM) u cilju Jačanja poljoprivrednih savjetodavnih službi u okviru kojih troškova je financirana izrada „Srednjoročne strategije pružanja savjetodavnih usluga u poljoprivredi u FBiH (2010. – 2014.)“ koja još uvijek nije prošla parlamentarnu proceduru. S tim u vezi, prema izjavi odgovorne osobe, na sjednici Vlade FBiH od 13.06.2012.godine

utvrđen je Prijedlog Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama, te bi se isti trebao uputiti u parlamentarnu proceduru. Navedenim zakonom je trebalo normativno- pravno regulisati poljoprivredno savjetodavnu djelatnost u Federaciji tj. pružanje stručne pomoći i savjeta poljoprivrednicima (prilikom apliciranja za sredstvima novčanih potpora i izradi poslovnih planova, razvojnih i investicijskih programa, itd...), kao i prenos praktičnih znanja, vještina i novih tehnologija u poljoprivrednoj proizvodnji.

Imajući u vidu da projekat nije implementiran sukladno ranije utvrđenom dinamičkom planu, što je konstatirano i revizijom za 2010. godinu dana je preporuka da se izvrši analiza i stepen realizacije Projekta ARDP u odnosu na dinamički plan i o istom izvjesti Vlada FBiH. Međutim, prema izjavi odgovorne osobe ista nije sačinjena obzirom da je u drugoj polovini 2011.godine došlo do restrukturiranja projekta, što uključuje izmjenu projektnih ciljeva, indikatora postignutih rezultata i izmjenu načina financiranja. Napominjemo da je u međuvremenu došlo i do produženja roka za implementaciju projekta ARDP-a.

Potrebno je izvršiti uvid u kompletnu dokumentaciju vezano za realizaciju Ugovora za izradu aplikacije za ostvarivanje novčanih potpora sa poduzećem King Ict d.o.o. Sarajevo iz 2008. godine, te sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće mjere i aktivnosti;

Potrebno je sukladno nadležnostima Ministarstva, poduzeti aktivnosti u cilju stavljanja Prijedloga Zakona o poljoprivrednim savjetodavnim službama u zakonsku proceduru, imajući u vidu značajnost poljoprivredno savjetodavne djelatnosti;

Potrebno je izvršiti analizu i stepen realizacije „Projekta poljoprivreda i ruralni razvoj (ARDP)“ u odnosu na izmijenjeni dinamički plan prihvaćen ugovorom o kreditnom zaduženju, te sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće aktivnosti i izvjestiti Vladu FBiH;

Planom razvojno investicionih projekata za 2011.godinu planirano je obezbjeđenje sredstava iz Proračuna FBiH za **Projekat „Razvitak i očuvanje šuma“ – dodatno financiranje** u iznosu od **73.000 KM**. Realizacija navedenog Projekta je vršena u okviru jedinice PIU šumarstva i poljoprivrede. Na temelju prezentiranog izvješća direktora PIU-a od 28.12.2011.godine implementacija navedenog Projekta završena je 30.11.2010.godine, kako je bilo i planirano kreditnim sporazumom, te je početkom 2011.godine sačinjen nacrt izvješća o završetku projekta. Izvješće o završetku projekta nije upućeno Vladi FBiH na razmatranje iz razloga što nisu okončane aktivnosti, obzirom da nisu osigurana sredstva iz Proračuna za financiranje istih, kako je dogovoreno tijekom zadnje posjete misije Svjetske banke sa predstavnicima Ministarstva. Napominjemo da je Instrukcija za propisivanje metodologije za podnošenje završnog izvješća o završetku projekta stupila na snagu 09.06.2011.godine, te je istom definirana obveza dostavljanja Izvješća u formi propisanoj navedenom Instrukcijom, kao i obvezu upućivanja Završnog izvješća Federalnom ministarstvu financija na mišljenje, a zatim Vladi FBiH na razmatranje u roku od 90 dana od dana završetka projekta. **Prezentirani Nacrt izvješća o završetku projekta nije sačinjen sukladno Instrukciji Vlade FBiH.**

Vezano za sačinjavanje Završnog izvješća za **Projekat „Pripremljenosti za avijarnu influensu“**, koji je završen 30.06.2011.godine, a zatvoren 31.10.2011.godine, nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je isti upućen Federalnom ministarstvu financija na mišljenje, niti je isti upućen Vladi FBiH. Prema izjavi odgovorne osobe još uvijek nisu okončane aktivnosti na sačinjavanju darovnih ugovora. Prema tome, **aktivnosti vezane za dostavljanje Završnog izvješća od strane resornog Ministarstva nisu okončane u rokovima propisane Instrukcijom za propisivanje metodologije za podnošenje završnog izvješća o završetku projekta** (90 dana od dana završetka projekta).

Projekat **„Razvitak stočarstva i ruralnog financiranja/ FBiH (IFAD III – 562 BA)**, koji je implementiran putem Ureda za koordinaciju projekata (PCU) završen je još u 2008. godini. Od strane direktora PCU prezentiran nam je Zaključak Vlade FBiH od 10.08.2010.godine kojim je usvojena Informacija o implementaciji projekata financiranih stranim sredstvima u FBiH u 2009.godine, međutim nije nam prezentirana dokumentacija koja bi potvrdila navode odgovorne osobe da je u okviru iste razmatrano i Završno izvješće o završetku navedenog projekta. Ovo ističemo prije svega zbog značajnosti navedenog projekta, kao i činjenice da je **nakon završetka projekta ostala aktivna kreditna linija** plasiranih sredstava finansijskim institucijama (bankama i mikrokreditnim organizacijama) **u visini od 12.637.755 KM**. **Prezentirani podaci o plasmanu navedenih sredstava na revolving principu su nepotpuni**, a prema izjavi odgovorne osobe finansijske institucije neredovno dostavljaju podatke, a neke i na više urgencija nisu dostavile tražene podatke. Napominjemo da je Memorandumom o razumijevanju, koji je sastavni dio Subsidijarnog kreditnog ugovora između Federalnog ministarstva financija i finansijskih

institucija o korištenju sredstava ovog zajma, bilo predviđeno da će PCU i financijske institucije dogovoriti Obrazac mjesečnog izvješćivanja, te iste redovno dostavljati. Međutim, po istom se ne postupa, tako da nismo mogli dobiti detaljno izvješće o svim izvršenim plasmanima i replasmanima na dan 31.12.2011. godine po financijskim institucijama. PCU nije izvještavao Federalno ministarstvo financija o navedenom problemu.

I po završetku projekta „Mala komercijalna poljoprivreda“ u 2009. godini, koji je implementiran od strane Jedinice za implementaciju projekata Ministarstva - PIU-a za šumarstvo (10.421.709 KM), ostala je aktivna kreditna linija kod Nove banke Banja Luke, putem koje je u vidu kredita za oblast poljoprivrede, plasirano 1.823.993 EUR-a na revolving osnovi. Iako je Subsidijarnim kreditnim sporazumom između Federalnog ministarstva financija i navedene banke bilo predviđeno, nakon završetka projekta, što je konstatirano prethodnom revizijom, PIU šumarstva **nije prenio svoje obveze** u dijelu praćenja i izvješćivanja o korištenju navedenih sredstava, kao i uplaćivanja kamata u Proračun FBiH. Također, do okončanja revizije nije nam prezentirana **informacija u navedenom dijelu, kao i u dijelu izvršenog replasmana sredstava putem Nove banke Banja Luka.**

Potrebno je sačinjavati Završna izvješća o završetku projekata, sukladno Instrukciji za propisivanje metodologije za podnošenje završnog izvješća o završetku projekata (“Sl. novine FBiH“, broj 35/11), te iste dostavljati nadležnim institucijama i organima (Federalnom ministarstvu financija, Vladi FBiH) na razmatranje. Navedeno je potrebno sačiniti za projekte čija implementacija nije bila završena do momenta donošenja navedenog akta.

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za plasirana sredstva putem kreditnih linija iz razvojno – investicijskih projekata, te u suradnji sa Federalnim ministarstvom financija, poduzeti aktivnosti kako bi se osiguralo redovno mjesečno izvješćivanje, te omogućilo da se ista prate i koriste sukladno ugovoru za utvrđene namjene.

5.4 Proračun za 2011. godinu

U Godišnjem izvješću o izvršenju Proračuna ukupni rashodi i izdaci iskazani su u iznosu od 58.624.012 KM što predstavlja 95 % ukupno odobrenih sredstava za rad Ministarstva, a u odnosu na prethodnu godinu (62.467.030 KM) isti su manji za 3.843.018 KM ili 7 %.

Struktura iskazanih rashoda i izdataka je sljedeća: tekući transferi 91,8 %, primanja zaposlenih 5,8 %, izdaci za materijal i usluge 2,4 %, i nabavka opreme 0,06 %.

Pregled izvršenja proračuna dat je u prilogu br. 1 Izvješća.

5.5 Tekući rashodi

5.5.1 Izdaci za materijal i usluge

Izdaci za usluge prevoza i goriva iskazani su u iznosu od 64.359 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu manje za 4,5%. Prema prezentiranim podacima Ministarstvo na dan 31.12.2011. godine raspolaže sa ukupno 13 vozila. **Pravilnikom o načinu korištenja službenih vozila Ministarstva** definirana je obveza vođenja uredne evidencije o kretanju službenog putničkog automobila, pređenim kilometrima i utrošku goriva i evidenciju korisnika usluga na utvrđenom PN4 obrascu. **Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da se u pojedinim slučajevima Obrazac PN4 nije uredno popunjavao u dijelu: relacije kretanja vozila, navođenja tačnog vremena polaska i dolaska službenim vozilom na odredište i pređene kilometraže za navedene relacije, a u pojedinim slučajevima isti nije ni popunjavan, obzirom da je navedeno samo početno i krajnje stanja brojila pređenih kilometara u mjesecu.**

Navedenim Pravilnikom je propisano da je upotreba službenih putničkih automobila isključivo u funkciji izvršavanja službenih poslova, te je člankom 7. istog propisano da ukoliko zbog nedostatka financijskih sredstava nije moguće obezbjediti adekvatan parking za službene putničke automobile lica zadužena za korištenje istih samostalno obezbjeđuju parking za zaduženi službeni putnički automobil. **Imajući u vidu navedeno, kao i činjenicu da Ministarstvo nije utvrdilo mjesto za parkiranje službenih vozila, ne možemo potvrditi da je isto osiguralo kontrolu korištenja službenih vozila samo za obavljanje službenog zadatka, odnosno da zaduženi uposlenici nakon završetka radnog vremena službena vozila parkiraju na za to predviđena mjesta. Prezentiran nam je ugovor o zakupu parking**

mjesta za 3 vozila, međutim ne i dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da se vrši kontrola parkiranja vozila nakon radnog vremena. Naročito ističemo, da smo provedenom revizijom utvrdili da više uposlenika koji su zaduženi za službena vozila koriste ista i nakon radnog vremena tijekom cijele godine radi dolaska i odlaska sa posla. Navedeno je postalo praksa, a na isto je ukazivano i prethodnim revizijama.

Iz prezentirane dokumentacije utvrdili smo da su za **korištenje osobnog vozila** savjetnika ministra izdati obrasci PN4, i to za mjesec svibanj ovjeren od strane sekretara Ministarstva i za mjesec lipanj, ovjeren od strane ministra. Sukladno Pravilniku o naknadama za putne troškove osobno vozilo u službene svrhe može se koristiti samo uz prethodno odobrenje ministra, što znači **da sekretar Ministarstva nije ovlašten za potpisivanje naloga za odobravanje korištenja, niti se navedeni Obrazac izdaje za osobna vozila. Na temelju Obrazaca PN4 izvršen je obračun i isplata putem blagajne, naknada za korištenje osobnog vozila u službene svrhe u ukupnom iznosu od 1.840 KM.** Uvidom u navedene obrasce utvrdili smo da isti nisu uredno popunjeni u dijelu pređenog puta u kilometrima, te tačnog navođenja relacije kretanja (za svaku vožnju je navedeno Sarajevo-Loko-BiH, a u prosjeku je pređeno po 200 km po danu). Imajući u vidu sve naprijed navedeno, ne možemo potvrditi opravdanost korištenja i isplate naknade za korištenja osobnog vozila u službene svrhe za naprijed navedene namjene u iznosu od 1.840 KM.

Nabava vozila za savjetodavne službe FBiH s ciljem jačanja poljoprivrednih savjetodavnih službi planirana je u okviru projekta ARDP-a, koji se implementira od strane Jedinice za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi (PIU). Od strane pomoćnika ministra za poljoprivredu, PIU šumarstva je podnesen zahtjev za nabavu vozila (30.08.2010. god.). Temeljem zaključenog ugovora od 26.05.2011.godine sa ASA PSS d.o.o. Sarajevo na iznos od 34.049 KM izvršena je nabava vozila. Napominjemo da je ugovor o nabavi ispred Ministarstva potpisao koordinator za Projekat ARDP-a, ovlašten od strane prethodnog ministra za potpisivanje svih odluka i ugovora vezano za realizaciju Projekta. Na temelju prezentiranog Primopredajnog zapisnika od 13.06.2011.godine utvrdili smo da je izvršena isporuka vozila, kojoj su prisustvovali predstavnici: za naručioca: navedeni koordinator Projekta, za isporučioća: predstavnik ASA PSS d.o.o., za krajnjeg korisnika: savjetnik ministra za analizu poljoprivredne politike i međunarodnu saradnju. **Prema prezentiranoj dokumentaciji nije izvršeno plaćanje predmetnog vozila iz razloga što nalog za plaćanje nije potpisan od strane ovlaštene osobe Federalnog ministarstva financija**, koje je dopisom od 28.06.2011.godine tražilo da se dostavi obrazloženje za neophodnost i opravdanost predmetne nabave. Ministarstvo je uputilo odgovor 17.10.2011.godine, međutim prema izjavi menadžera projekta do kraja okončanja revizije nije izvršeno plaćanje predmetnog vozila. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da **nabavljeno vozilo koristi savjetnik ministra za analizu poljoprivredne politike i međunarodnu saradnju**, a nije nam prezentirana dokumentacija da je vozilo korišteno za namjene za koje je izvršena nabava istog. Ističemo da je 13.06.2011.godine zaključen ugovor između Ureda za implementaciju projekata u šumarstvu i poljoprivredi (poklonodavac) i Ministarstva (poklonoprimalac), kojim poklonodavac poklanja poklonoprimalcu vozilo i da isto isključivo mora koristiti za potrebe Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva. **Ugovor je zaključen bez prethodno donesene odluke Vlade FBiH za davanje suglasnosti o odobravanju prenosa vlasništva nad spomenutim vozilom.** Ministar je Rješenjem od 18.11.2011.godine dao suglasnost za uknjižavanje vozila doniranog od strane PIU šumarstva i poljoprivrede u vrijednosti od 34.049 KM. **Uzimajući u obzir sve naprijed navedeno nismo mogli potvrditi opravdanost nabave vozila iz kreditnih sredstava, koje se koristi za potrebe savjetnika ministra, a ne za namjene utvrđene planom nabave Projekata ARPD – jačanje poljoprivrednih savjetodavnih službi.** Također se ne može potvrditi osnovanost zaključivanja ugovora kojim se poklanja navedeno vozilo, kao i uknjižavanje istog na poziciji stalnih sredstava Ministarstva, uzimajući u obzir da prethodno Vlada FBiH nije dala suglasnost o prenosu prava vlasništva na putničkom vozilu.

Na poziciji stalnih sredstava – motorna vozila iskazana je i **nabava prednjih i zadnjih blinkera** (svjetlo obavještenja) u iznosu od 2.281 KM ugrađena na osobno vozilo ministra, koje je Ugovorom od 28.12.2011. godine ustupljeno Ministarstvu od strane samog ministra na period od 2 godine. **Ugovorom je definirano da se vlasnik vozila odriče potraživanja plaćanja naknade za korištenje vozila, kao i drugih troškova proizašlih iz korištenja vozila.** Uzimajući u obzir naprijed navedeno ne može se potvrditi opravdanost izvršene nabave blinkera i ugradnje u privatno vozilo, kao i osnovanost knjigovodstvenog iskazivanja navedene nabave na poziciji stalnih sredstava u upotrebi.

Potrebno je osigurati dosljednu primjenu Uredbe o uslovima i načinu korištenja službenih putničkih automobila u organima uprave u FBiH ("Sl. novine FBiH, broj 33/09) u dijelu popunjavanja Obrasca PN4, osiguranja parking prostora za službena vozila, kao i korištenja istih samo za službene svrhe. Potrebno je izvršiti usuglašavanja Pravilnika o načinu i uslovima korištenja službenih vozila sa Uredbom o uvjetima i načinu korištenja službenih putničkih automobila.

Izvršiti uvid u kompletnu dokumentaciju vezano za korištenje osobnog putničkog vozila u službene svrhe u 2011.godini, te na temelju konstatiranog poduzeti odgovarajuće aktivnosti.

Potrebno je izvršiti uvid u kompletnu dokumentaciju vezano za nabavu vozila za potrebe poljoprivrednih savjetodavnih službi u okviru Projekta ARPD-a, koji se implementira u okviru Jedinice PIU šumarstva, opravdanost prenosa vlasništva nad vozilom bez prethodno donesene Odluke Vlade FBiH, kao i namjenskog korištenja nabavljenog vozila i sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće mjere i aktivnosti.

Knjigovodstveno evidentiranje nabave stalnih sredstava vršiti sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu u FBiH.

Izdaci po osnovu sklopljenih ugovora o djelu iskazani su u neto iznosu od 140.080 KM, što je u odnosu na prethodnu godinu veće za 56,33% , odnosno za 50.475 KM. Uvidom u dokumentaciju konstatirali smo da su ugovori o djelu u najvećem dijelu, tijekom cijele godine zaključivani za poslove koji su utvrđeni opisom poslova radnih mjesta iz Pravilnika o unutarnjoj organizaciji Ministarstva, a radi se o slijedećim poslovima: stručna obrada najsloženijih pitanja iz oblasti poljoprivrede (u mjesečnom iznosu od 2.100 KM travanj-prosinac 2011. godine); stručna obrada najsloženijih pitanja iz oblasti finansijskog poslovanja (u mjesečnom iznosu od 1.221 KM za period veljača-prosinac 2011.godine); stručna obrada najsloženijih pitanja iz oblasti veterinarstva (u mjesečnom iznosu od 2.100 KM za period lipanj-prosinac 2011. godine); koordinacija poslova u implementaciji projekata iz oblasti vodoprivrede (u mjesečnom iznosu od 2.100 KM za period kolovoz-prosinac 2011. godine); praćenje proizvodnje u ratarstvu povrtlarstvu, prikupljanje, obrada i analiza podataka (prosinac 2011. godine u iznosu od 1.300 KM), kao i poslovi vozača (travanj-studen 2011. godine u iznosu od 1.100 KM), te poslovi održavanja i čišćenja poslovnih prostorija (siječanj-prosinac 2011. godine u iznosu od 300 KM), poslovi obezbjeđenja unutrašnjeg osiguranja ljudi i imovine u prostorijama Ministarstva (u iznosu od 300 KM do lipnja, a zatim 500 KM mjesečno do prosinca 2011. godine).

Pojedinim ugovorima o djelu definirano je i **pravo na isplatu dnevnica za službena putovanja**, tako da su izdavani putni nalozi i vršen obračun dnevnica, međutim ugovorima o djelu nije bilo odobreno korištenje službenih mobitela. Uvidom u dokumentaciju konstatirano je da je rješenjem ministra odobreno **korištenje službenih mobitela** i priznavanje troškova i to za tri fizička lica u visini od 200 KM, i za jedno lice u visini od 70 KM. Zbog navedenog **ne možemo potvrditi opravdanost navedenih isplata. Obzirom da se radi o značajnim sredstvima utrošenim po osnovu ugovora o djelu, da nije prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili postojanje i primjenu kriterija prilikom utvrđivanja visine naknade po osnovu zaključenih ugovora o djelu, kao i da su ugovori zaključeni za redovne poslove definirane Pravilnikom o unutarnjoj organizaciji, ne možemo potvrditi opravdanost nastalih izdataka po navedenom osnovu.**

Za obavljanje poslova iz nadležnosti Ministarstva angažovanje izvršioca vršiti sukladno Zakonu o državnoj službi FBiH i Zakonu o namještenicima u organima državne službe FBiH, a ugovore o djelu zaključivati za one poslove za koje je zakonskim i ostalim propisima uređena mogućnost zaključivanja istih.

Izdaci za troškove reprezentacije iskazani su u iznosu 70.879 KM, što u odnosu na prethodnu godinu predstavlja **povećanje za 150%** (42.515 KM). Napominjemo da su Izmjenama i dopunama Pravilnika o načinu korištenja sredstava reprezentacije od travnja 2011.godine, značajno uvećani iznosi reprezentacije za službene obroke u ugostiteljskim objektima za ministra, savjetnike ministra, rukovodeće i ostale državne službenike.

Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da se u najvećem broju slučajeva na računima za konzumaciju jela i pića, kao i ostalim računima za troškove na ime reprezentacije **ne naznačava povod i svrha nastanka izdataka**. Na izdacima troškova reprezentacije iskazane su slijedeće nabave: dvije putne torbe (700 KM) sa naznakom „za ministra“ i „savjetnika ministra“, poklon paketi eko hrane (605 KM) za kabinet ministra, poklon -sat (250 KM) povodom odlaska u mirovinu uposlenika Ministarstva, kao i nabava knjiga (1.500

KM) bez naznačavanja za koje namjene. Isto tako iskazani su i troškovi noćenja u hotelu 1.360 KM i konzumacije jela i pića (bez priložene specifikacije) u iznosu od 481 KM, za koje nam nije prezentirana dokumentacija na temelju koje bi mogli potvrditi kojim povodom i za koga su nastali troškovi evidentirani na teret troškova Ministarstva. **Ne možemo potvrditi opravdanost naprijed navedenih izdataka imajući u vidu da na dijelu računa nije navedena svrha nastanka istih, a dio troškova je nastao po osnovu kupovine poklona za ministra i uposlenike Ministarstva.** Također, na troškovima reprezentacije evidentirane su isplate iz blagajne na ime ovjere ličnih dokumenata, kupovine zdravstvene knjižice, zatim učestale isplate za kupovinu voća za kabinet ministra.

Pored navedenog, vršene su isplate na ime troškova reprezentacije nastali na službenom putu za koje ne možemo potvrditi da su nastali u službene svrhe, kao što su kupovina slatkiša, alkoholnih pića, korištenje mini bara u hotelskim sobama, ishrana u hotelu i sl. Na računima od strane lica koja su koristila usluge reprezentacije nije naznačen razlog i svrha nastanka navedenih troškova, a kako se licima vršila isplata dnevnica za službena putovanja, ne može se potvrditi opravdanost istih.

Potrebno je doraditi Pravilnik o reprezentaciji i poklonima Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, sukladno Uredbi o reprezentaciji i poklonima u federalnim organima uprave i federalnim upravnim organizacijama u dijelu sačinjavanja kratkog pismenog izvješća za svaki račun za tople napitke i bezalkoholna pića prilikom obavljanja redovnih poslova.

Potrebno je osigurati namjensko trošenje proračunskih sredstava na ime usluga reprezentacije u cilju obavljanja poslova i zadataka iz nadležnosti Ministarstva, kako u dijelu konzumacije jela i pića, tako i kupovine poklona.

Izdaci telefonskih i poštanskih usluga su iskazani u iznosu od 108.322 KM, od čega se na mobilne telefone odnosi 25.334 KM. Rješenjem ministra od 17.08.2011. godine zbog povećanog obima posla u periodu od 01.08.-31.12.2011. godine odobreno je plaćanje troškova službenih mobilnih telefona za savjetnike ministra u iznosu od 300 KM, za lica angažovana po ugovoru o djelu za poslove iz nadležnosti Ministarstva u iznosu od 200 KM, za rukovodeće državne službenike 150 KM, vozača ministra 70 KM, za načelnike službi i sekretaricu ministra 100 KM, državnog službenika (poslovi iz oblasti odnosa sa javnošću) 150 KM i namještenike 40 KM. U navedenom rješenju nije dato obrazloženje o razlogu povećanja obima posla u odobrenom periodu za navedene uposlenike, a koji ima utjecaja na povećanje troškova mobilnih telefona. Napominjemo da je Zaključkom Vlade o ograničenju troškova korištenja službenih mobilnih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave definirano da rukovodeći državni službenici, državni službenici i namještenici u organima uprave, federalnim ustanovama i Vladi FBiH, koji koriste službene mobilne telefone odobravaju se troškovi u visini od 70 KM mjesečno. Uvidom u račune za mobilne telefone, konstatirano je da su pojedini iznosi mobilnih telefona iznosili i do 609 KM. U pojedinim slučajevima kada je prekoračen limit propisan Rješenjem ministra, na osnovu pojedinačnih zahtjeva odobravane su isplate cjelokupnog iznosa troškova mobilnih telefona. Na osnovu svega navedenog ne možemo potvrditi opravdanost priznavanja troškova mobilnih telefona na teret Ministarstva iznad iznosa utvrđenih navedenim Zaključkom Vlade FBiH, a posebno iz razloga što nije prezentirana relevantna dokumentacija kojom se potvrđuje da je zbog povećanja posla u navedenom periodu došlo do povećanja troškova mobilnih telefona, čime bi se potvrdila opravdanost navedenih isplata.

Potrebno je osigurati da se isplata troškova mobilnih telefona vrši sukladno Zaključku Vlade FBiH o ograničenju troškova korištenja službenih telefona i drugih telefona u federalnim organima uprave.

5.6 Poticaj za poljoprivredu

Poticaj za poljoprivredu, prema finansijskim izvješćima, je realiziran u iznosu od 51.931.974 KM što predstavlja izvršenje od 96,17 % u odnosu na planirana sredstava Proračunom u iznosu od 54.000.000 KM. Međutim, uvidom u pomoćne evidencije koju vodi Služba za direktna plaćanja, kao i bazu podataka o novčanim potporama izvršenje „Poticaja za poljoprivredu“ iskazano je u iznosu od 52.003.434 KM, što je za 71.460 KM više u odnosu na iskazano stanje u finansijskim izvješćima. Imajući u vidu naprijed navedeno ne možemo potvrditi da je od strane odgovornih osoba vršeno usuglašavanje pomoćne evidencija sa Glavnom knjigom Riznice, te samim tim ne možemo potvrditi iskazani iznos Potpora za poljoprivredu u finansijskim izvješćima. Prema prezentiranim podacima od strane načelnika Službe za finansijske i računovodstvene poslove stvorene obveze u 2011.godini u iznosu od 22.441 KM,

greškom nisu knjigovodstveno evidentirane sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu u FBiH, pa samim tim poticaji za poljoprivredu su manje iskazani u financijskim izvješćima za navedeni iznos. Za razliku u iznosu od 49.019 KM nije nam prezentirana dokumentacija.

Pregled planirano/ostvareno po modelima iskazani u pomoćnoj evidenciji Ministarstva

(u KM)

Točka programa	Modeli potpora po Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku	Program utroška sredstava	Izvršenje na dan 31.12.2011. godine
A	Model poticaj za proizvodnje	31.006.001	31.002.441
A/1	Biljna proizvodnja	6.095.706	6.092.458
A/2	Animalna proizvodnja	24.910.295	24.909.982
B	Raspodjela sredstava po modelu potpore dohotku	0	0
C	Model kapitalna ulaganja	0	0
D	Ruralni razvitak	300.000	258.000
E	Model ostalih vrsta potpora	11.693.999	10.405.789
F	Isplata neisplaćenih poticaja za 2010. godinu uključujući i IV kvartal za mlijeko	11.000.000	10.337.204
	UKUPNO (A+B+C+D+E+F)	54.000.000	52.003.434

Odluku o usvajanju Programa utroška sredstava sa kriterijima raspodjele sredstava „Poticaj za poljoprivredu“ utvrđenih proračunom FBiH za 2011.godinu donijela je Vlada FBiH 21.06.2011.godine, a odluke o izmjenama i dopunama navedenog Programa utroška sredstava, Vlada je donijela 08.08.2011. godine i 13.12.2011.godine. Način i uvjeti ostvarivanja novčanih potpora propisani su Pravilnikom o načinu i uvjetima ostvarenja novčanih potpora po modelu poticaja proizvodnje (14.07.2011.godine) i Pravilnikom o načinu i uvjetima ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi (29.08.2011.godine). Programom utroška sredstava potpora za poljoprivredu propisano je da klijenti koji su završili proizvodnju nakon 15.01.2011.godine, a prije objave Programa novčanih potpora za 2011.godinu, kompletnu dokumentaciju dostavljaju nadležnom kantonalnom ministarstvu sukladno Uputstvu za ostvarivanje prava na novčanu potporu u primarnoj poljoprivrednoj proizvodnji za 2010.godinu. Do kraja 2011.godine sačinjene su Izmjene i dopuna Pravilnika o načinu i uvjetima ostvarenja novčanih potpora po modelu poticaja proizvodnje (17.08.2011.godine) i potpuno novi Pravilnik koji je donesen 04.11.2011.godine. Skrećemo pažnju da su i Izmjenama i dopunama navedenog Pravilnika, kao i novim Pravilnikom produžavani rokovi podnošenja zahtjeva za ostvarivanje novčanih potpora za pojedine proizvodnje.

Člankom 10. Zakona o novčanim potporama definirano da se Programom utroška sredstava poticaja u poljoprivredi u dijelu modela poticaja proizvodnji, propisuju maksimalne poticane količine, dok su minimalne poticane količine propisane u Dodatku navedenog Zakona. Tako bi se visina sredstava za podršku pojedinom klijentu trebala srazmjerno smanjiti ako ukupni zahtjevi za podršku modelu poticaja proizvodnji premaše maksimalno poticanu količinu. Također, propisano je da ako maksimalna poticana količina pojedinih proizvodnji u tekućoj godini premaši utvrđeni obim sredstava, a druge proizvodnje ne dosegnu utvrđeni obim sredstava, neutrošena sredstava za podrške mogu se preraspodjeliti unutar modela poticaja proizvodnji, koju vrši Vlada FBiH, na prijedlog ministra. Međutim, uvidom u Program utroška sredstava poticaja u poljoprivredi utvrdili smo da **Ministarstvo isti nije sačinilo sukladno navedenom Zakonu, odnosno nisu utvrđene maksimalne poticane količine, niti su utvrđeni pojedinačni iznosi po pojedinim proizvodnjama.** Napominjemo da Programom utroška sredstava u okviru modela ostalih vrsta potpora nisu pojedinačno utvrđeni iznosi sredstava po određenim projektima, naročito u slučajevima kada određeni projekti obuhvataju više različitih poticaja.

Zbog naprijed navedenog, kao i činjenice da je najznačajniji broj zahtjeva pristigao krajem godine, zatim da **Ministarstvo nije utvrdilo planirani iznos sredstava po pojedinim proizvodnjama, niti su utvrđene maksimalne poticane količine, te da nije na adekvatan način uspostavljeno praćenje realizacije novčanih poticaja po modelu proizvodnje (biljna i animalna proizvodnja), prema prezentiranim podacima nerealiziranih obveza u iznosu od 2.307.041 KM, preneseno je kao dug u 2012.godinu iz razloga što Programom utroška sredstava za poticaje u poljoprivredi na poziciji modela potpore proizvodnji su bila nedostatna sredstava, dok je na modelu ostalih potpora ostalo neutrošenih sredstava.** Navedene obveze se odnose na proizvodnje koje su završene i za koje su kantonalna ministarstva dostavila obračun proizvodnje, osim za proizvodnju kravljege, ovčijeg i kozijeg mlijeka za 12 mjesec za koje je obračun urađen na temelju prosjeka za prethodne mjesece. Navedeni iznos

obveza odnosi se na biljnu proizvodnju u iznosu od 193.562 KM i animalnu proizvodnju 2.113.479 KM, koja se najvećem dijelu odnosi na proizvodnju mlijeka u iznosu od 1.067.145 KM. **Prema tome navedeni iznos obveza, sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH, trebao je biti iskazan u Glavnoj knjizi Riznice. Samim tim stanje obveza na dan 31.12.2011.godine ne predstavljaju istinit i fer prikaz obveza Ministarstva, odnosno iste su u financijskim izvješćima iskazane u manjem iznosu za 2.307.041 KM.** Napominjemo da prilikom realizacije transfera, **na ime poticaja biljnoj i animalnoj proizvodnji, Ministarstvo nije donosilo upravni akt, obzirom da se obračuni uglavnom rade u kantonima i dolaze na zbirnim spiskovima, za realizaciju potpora u okviru modela ostalih potpora ministar donosi rješenja kojima se odobravaju pojedine vrste potpora (Detaljnija struktura isplaćenih potpora po županijama nalazi se u Prilogu br. 2 Izvješća).**

Vežano za obračun i isplatu poticaja za proizvodnju mlijeka za 12 mjesec, Pravilnikom o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnje, propisano je da se obračun novčane potpore vrši na temelju prosjeka premiranog mlijeka za prethodne mjesece u tekućoj godini. Sukladno navedenom Pravilniku, registrirani otkupljivači su bili dužni u ime klijenta dostaviti kantonalnom ministarstvu najkasnije do 15.12.2011.godine navedeni obračun, a kantonalno ministarstvo dostavlja federalnom ministarstvu do 20.12.2011.godine za 12 mjesec. Uvidom u prezentirane podatke vežano za novčane podrške za prethodne mjesece 2011.godine, nismo mogli potvrditi da je iznos za kravlje mlijeko utvrđen na temelju naprijed navedenog prosjeka, imajući u vidu da je obračun sačinjen za 8.163.534 litara, što je za cca 1.000.000 litara mlijeka više od prosjeka. Prema izjavi odgovorne osobe, svi blagovremeno pristigli zahtjevi su obrađeni i upućeni Službi za financijske i računovodstvene poslove, za koje su sačinjeni i nalozi za plaćanje, ovjereni od strane ministra i odgovornih osoba. **Obzirom da nije bilo dostatnih sredstava na poziciji animalne proizvodnje, od strane Službe za financijsko računovodstvene poslove dostavljen je dopis Službi za direktna plaćanja 16.02.2011.godine u kojem se navodi da je izvršeno "poništenje dostavljenih rješenja/naloga" u ukupnom iznosu od 1.066.431 KM. Obzirom na navedeno, jedan dio poticaja za mlijeko za 12 mjesec u iznosu od 295.964 KM je teretio izdatke u 2011.godine, dok ostatak duga u iznosu 771.181 KM nije teretio izdatke, već je planiran Programom utroška sredstava za 2012.godine. **Skrećemo pozornost da na naše traženje nije prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je u 2012.godini izvršen obračun proizvodnje mlijeka za 12 mjesec za stvarne količine, te na temelju toga izvršena korekcija obračunatog iznosa sredstava.****

Vežano za iskazivanje **duga u iznosu od 501.007 KM za ostale vrste potpora** u Programu utroška sredstva za poljoprivredu za 2012.godinu, prema prezentiranim podacima odnosi se na financiranje aktivnosti organiziranja poljoprivrednih udruženja (151.807 KM), realizacija stručnih projekata (50.000 KM) i realizacija projekata iz oblasti poljoprivrede preko Fondacije Odras (300.000 KM). **Imajući u vidu da nam nije prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je Ministarstvo donijelo upravni akt kojim je preuzelo obvezu plaćanja navedenih projekata koji ili nisu realizirani u 2011.godini zbog nepoduzimanja aktivnosti po istim, ili za njihovu realizaciju nije bilo raspoloživih sredstava, ne možemo potvrditi opravdanost prenosa navedenog iznosa kao duga i terećenje Programa utroška sredstava novčanih poticaja u poljoprivredi za 2012.godinu za navedeni iznos.**

Sve naprijed navedeno ukazuje na potrebu preispitivanja dosadašnjeg načina rada, u dijelu blagovremenog donošenja Programa utroška sredstava, zatim aktivnosti na realizaciji sredstava potpora za poljoprivredu, kao i ažurnog praćenja izvršenja i usklađivanja pomoćnih evidencija sa Glavnom knjigom riznice. Također, zbog navedenog bitno je naglasiti i značaj funkcioniranja Registra poljoprivrednih gazdinstva i Registra klijenta, sa bazom novčanih potpora.

Stvorene obveze knjigovodstveno evidentirati na teret izdataka tekuće godine u kojoj su iste i nastale sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Uredbi o računovodstvu u FBiH.

Prilikom sačinjavanja Programa utroška sredstva poticaja za poljoprivredu dosljedno primjenjivati odredbe članka 10. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku.

Prilikom planiranje poticaja po modelu ostalih vrsta potpora potrebno je za svaki pojedinačni poticaj u okviru navedenog modela utvrditi iznos sredstava i kriterije raspodjele.

Potrebno je osigurati blagovremeno rješavanje zahtjeva za potporama pojedinih proizvodnji, adekvatno praćenje realizacije „Poticaja za poljoprivredu“ u odnosu na unaprijed utvrđene planske iznose pojedinih proizvodnji, te u slučajevima odstupanja od istih poduzimati mjere na preraspodjeli sredstava Programa utroška sredstava, sukladno zakonskim i ostalim propisima.

Potrebno je preispitati opravdanost obračuna i isplate novčane potpore za mlijeko za 12 mjesec na temelju prosjeka prethodnih mjeseci utvrđenog Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja potpora po modelu poticaja proizvodnji, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti i mjere.

Potrebno je preispitati opravdanost prenosa obveze iz 2011.godine, koje su kao dug u iznosu od 501.007 KM obuhvaćene Programom utroška sredstava potpora za poljoprivredu za 2012.godinu.

5.6.1 Model potpore proizvodnji (animalna i biljna proizvodnja)

Poticaji u animalnoj proizvodnji realizovani su u iznosu od 24.909.982 KM, što predstavlja izvršenje od 99,99% u odnosu na planirani iznos sredstava Programom utroška. U odnosu na prethodnu godinu manje je realizovano za 7.032.668 KM. Provedenom revizijom, utvrdili smo da je u 2011. godini Programom utroška sredstava predviđeno poticanje 14 proizvodnih aktivnosti u animalnoj proizvodnji, kao i da se najveći iznos poticaja odnosio na: **proizvodnju svježeg kravljeg mlijeka** (13.185.104 KM); **uzgoj rasplodnih junica** (2.887.650 KM); **uzgoj rasplodne stoke - ovce i koze** (3.620.025 KM); **proizvodnja svinjskog mesa** (2.023.780 KM); **tov junadi** (1.849.800 KM); **uzgoj krava u sistemu krava – tele** (342.900 KM); **uzgoj slatkovodne ribe** (189.274 KM), itd.

Prethodnom revizijom konstatirano je da su za pojedine proizvodnje **poticajne cijene** povećane u 2010.godini, a da za isto nije prezentirana adekvatna dokumentacija na temelju koje bi se potvrdila opravdanost, odnosno razlog povećanja poticajnih cijena. Obzirom da su prema izjavi odgovorne osobe poticajne cijene preuzete iz ranijih godina, nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je Ministarstvo postupilo po preporuci revizije, odnosno da je izvršena analiza povećanja/smanjenja poticajnih cijena. Uvidom u dokumentaciju, utvrdili smo da su se poticajne cijene mijenjale za pojedine proizvodnje, tako je za **uzgoj rasplodnih krmača** izvršeno povećanje poticajnih cijena sa 50 KM/grlu na 75 KM/grlu, a izvršeno smanjenje za **uzgoj goveda u sistema u krava tele** sa 450 KM/grlu na 300 KM/grlu, **proizvodnja slatkovodne ribe** sa 045 KM/kg na 0,35 KM/kg i **proizvodnja – uzgoj morske ribe** sa 0,75 KM/kg na 0,35 KM/kg. Ostale poticajne cijene su ostale na nivou poticajnih cijena iz 2010.godine. **Prema izjavi odgovorne osobe uvećanje poticajne cijene za uzgoj rasplodnih krmača, kao i smanjenje naprijed navedenih poticajnih cijena je rezultat usvajanja Programa utroška sredstava od 12.08.2011.godine na prijedlog poljoprivrednika.**

Uvidom u Program utroška sredstava poticaja u poljoprivredi utvrdili smo da je za **uzgoj goveda u sistemu krava tele** utvrđeno da poticaj ostvaruju klijenti koji u svom uzgoju imaju najmanje **25 krava**, što nije sukladno minimalnoj poticanoj količini propisanoj **Zakonom o novčanim potporama (15 grla)**. Također, Programom utroška sredstava (zadnjim Izmjenama i dopunama od 23.12.2011.godine) utvrđeno je da poticaj za proizvodnju svježeg ovčijeg i kozijeg mlijeka ostvaruju klijenti koji proizvedu i isporuče registriranom otkupljivaču najmanje **400 litara svježeg ovčijeg ili kozijeg mlijeka, odnosno najmanje 200 litara svježeg ovčijeg ili kozijeg mlijeka mjesečno**, dok je Zakonom o novčanim potporama minimalna poticana količina utvrđena u visini od **300 litara mjesečno** za kozije i ovčije mlijeko. Zbog naprijed navedenog konstatirano je da u pojedinim slučajevima **minimalne poticane količine nisu usuglašene sa Zakonom o novčanim potporama.**

Poticaji u biljnoj proizvodnji realizovani su u iznosu od 6.092.458 KM, a isti su za 1.040.158 KM veći u odnosu na prethodnu godinu. Najveći iznos poticaja, u biljnoj proizvodnji, odnosi se na: **proizvodnju krušnih žita** (1.883.000 KM); **proizvodnju duhana** (1.443.973 KM, virdžinija, berlej i hercegovački ravnjak); **proizvodnju povrća** (1.188.115 KM); **proizvodnju uljarica** (1.004.517 KM); **deklarisane sadnice krošnjastog voća** (213.243 KM) i dr. Provedenom revizijom utvrdili smo da su Zakonom o novčanim potporama definirane poticane količine po jedinici mjere u hektarima (ha), da su Programom utroška sredstava poticaja u poljoprivredi od 18.07.2011.godine iste utvrđene sukladno Zakonu, međutim Programom utroška sredstava poticaja u poljoprivredi od 12.08.2011.godine poticajne cijene su izmjenjene na način da su iste utvrđene u odnosu na kg. Navedeno se odnosi na poticajne cijene duhana, tako su iste izmjenjene na način da je za **proizvodnju duhana u listu – virdžinija** sa 1.700 KM/ha promijenjena na 1,7 KM/kg; **proizvodnja duhana u listu –berlej** sa 1.500 KM/ha na 1,5 KM/kg; **proizvodnja duhana u listu - hercegovački ravnjak** sa 2.000 KM/ha na 1,8 KM/kg; zatim za **proizvodnju povrća** sa 1.000 KM/ha na 0,10 KM/kg. **Prema izjavi odgovorne osobe nakon usvajanja Programa utroška sredstava od 18.07.2011.godine uslijedili su protesti poljoprivrednih udruženja, te je Vlada FBiH nakon razgovora sa predstavnicima udruženja, usvojila Program novčanih potpora 12.08.2011.godine, na način kako su predložili poljoprivrednici.** Pored navedenog značajno je napomenuti da nam **nije prezentirana**

dokumentacija na temelju koje bi potvrdili na koji način su utvrđene poticajne cijene definirane Programom utroška od 18.07.2011.godine, imajući u vidu da su poticajne cijena promijenjene u odnosu na prethodnu godinu, i to za proizvodnju hljebnih žita utvrđena poticajna cijena od 500 KM/ha (prethodna godina 0,12 KM/kg); proizvodnja uljarica 600 KM/ha (prethodna godina 0,20 KM/kg).

Sukladno Pravilniku o načinu i uvjetima ostvarenja novčane potpore po modelu poticaja proizvodnji, za ostvarivanje poticaja u animalnoj i biljnoj proizvodnji aplikanti zahtjeve sa potrebnom dokumentacijom dostavljaju kantonalnim ministarstvima, za koje se nakon obrade i provjere vrši obračun novčanih potpora samo za klijente čiji su zahtjevi blagovremeni, osnovani i potpuni. Za sve klijente koji su kantonalnom ministarstvu podnijeli zahtjev za novčanu potporu i dostavili dokumentaciju sukladno navedenom Pravilniku, kantonalna ministarstva su istu bila dužna skenirati i proslijediti Ministarstvu u elektronskoj formi na CD-u ili na e-mail adresu. Uvidom u dokumentaciju, kao i prema izjavama odgovornih osoba kantonalna ministarstva dostavljaju skeniranu dokumentaciju u elektronskoj formi, koja se po sistemu uzorka kontrolira od strane uposlenika Ministarstva koji vrše obradu zahtjeva za novčane potpore. Od strane Službe prezentiran nam je **pregled izvršenih povrata zahtjeva za novčane povrate, koji su u najvećem broju odnose na tov junadi i pčelarsku proizvodnju.** Prema izjavi odgovorne osobe dešava se da kantonalna ministarstva ne dostavljaju zahtjeve blagovremeno, netačno popunjene ili djelimično popunjene, a za proizvodnje gdje je obvezna prijava, dešava se da se dostavi zahtjev, a ista nije prethodno prijavljena i sl. U ovakvim slučajevima se vrši povrat zahtjeva kantonalnom ministarstvu, a u nekim slučajevima gdje je to moguće traže dopunu zahtjeva. **Međutim, trebamo napomenuti da se radi o velikom broju zahtjeva, te da se kontrola dokumentacije radi po uzorku, zbog čega se ne može potvrditi da je Ministarstvo ostvarilo adekvatan nadzor, odnosno kontrolu nad cjelokupnim procesom za dodjelu novčanih poticaja po modelu proizvodnje prije donošenja naloga za plaćanje.**

Za kontrolu provođenja propisanih procedura za ostvarivanje novčanih potpora, Rješenjem ministra (23.08.2011.godine) imenovana je Komisija za kontrolu i odabir predmeta kontrole u čijem sastavu su tri člana i to savjetnik ministra za poljoprivredu, savjetnik ministra za vodoprivredu i stručni savjetnika za poljoprivredne politike. Prema navedenom Rješenju zadatak Komisije je da vrši prikupljanje podataka o novčanim potporama na terenu na temelju kojih će se imenovati tim za kontrolu i odabir predmeta, međutim nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koju bi ocjenili na koji način je Komisija vršila odabir korisnika. Planove putovanja u kojima su utvrđeni timovi za kontrolu i predmeti kontrole odobravalala je naprijed navedena Komisija. Kontrolu realizacije sredstava „Poticaj za poljoprivredu“ obavljaju državni službenici (26) ovlaštene na temelju Rješenja ministra od 05.10.2011.godine. Napominjemo da su među navedenim ovlaštenim državnim službenicima, i državni službenici koji direktno rade na obradi zahtjeva za novčane potpore. **Prema prezentiranim podacima u tijeku 2011.godine, odnosno u zadnjem kvartalu 2011.godine članovi imenovane komisije su izvršili 137 kontrola proizvodnji, od čega se 89 odnosi na animalnu proizvodnju, što predstavlja mali broj u odnosu na broj klijenata – korisnika potpora.** Prema izjavama odgovornih osoba kontrole su vršene samo krajem 2011.godine, dok se iste nisu vršile u 2012.godini. Uvidom u zapisnike utvrdili smo da se **najveći broj nepravilnosti javlja kod tovova u dijelu da broj grla u zapisniku o početku tova ne odgovara zatečenom stanju, da težina grla ne odgovara vremenu provedenom u tovu, da prilikom početka tova nisu bile osigurane ušne markice, da se u posjedu zateknu grla bez ušnih markica i slično.**

Vezano za **obavljene kontrole od strane Federalne uprave za inspeksijske poslove**, a koje se uglavnom odnose na poticaje koje su klijenti ostvarili u 2010.godini utvrđeno je da se za proizvodnju tov goveda u sustavu krava – tele, kod korisnika poticaja „Perčinović“ d.o.o. i „Papić Comerc“ d.o.o. nije mogao provesti do kraja inspeksijski nadzor obzirom na veliki broj životinja koje su bile predmet kontrole, izmještanost kontrolisanih životinja sa životinjama koje nisu u ovom sustavu uzgoja, neobezbjedjenost adekvatnih uvjeta za provjeru i evidentiranje životinja. Navedeno je značajno iz razloga što su klijenti obvezni poticana grla zadržati u uzgoju tri godine nakon ostvarivanja prava na poticaj. Također, za slijedeće klijente **utvrđeno da su isti nenamjenski utrošila dobijena sredstva novčane potpore** i to: „Sanel“ Odžak (u uzgoju nedostaje 15 krava za koje je isplaćen poticaj – obveza držanja istih tri godine od dana ostvarivanja poticaja – 13.200 KM); „Ladan“ Jajce (nije vlasnik životinja za koje je potpora isplaćena – prekršaj – 36.000 KM), te je doneseno rješenje o povratu novčanih potpora. Uvidom u izvješća o inspeksijskoj kontroli, za potpore - investiciona ulaganja u poljoprivredi u 2010. godini kod značajnog broja klijenata – korisnika poticaja utvrđene su nepravilnosti, te konstatirano da će se donijeti rješenja o povratu novčanih sredstava.

Naprijed navedeno upućuje na **potrebu podizanja kontrola proizvodnji od strane Ministarstva na veći nivo (u smislu povećanja broja i pristupa prilikom obavljanja istih) i donošenje stava u vezi nepravilnog postupanja ovlaštenih kantonalnih službenika čije obavljanje poslova nosi najveći rizik prilikom obračuna i isplata novčanih potpore za proizvodnje**. Vezano za navedeno, utvrdili smo da izvješće komisija Ministarstva o izvršenim kontrolama proizvodnji u 2011. godini ne sadrže adekvatne zaključke nakon provođenja istih, niti se daju preporuke za pravovremeno otklanjanje propusta koji se javljaju u isplati novčanih potpora, a koje podatke bi trebali koristiti svi sektori Ministarstva, a naročito Sektor za poljoprivrednu politiku i međunarodnu suradnju u čijoj nadležnosti je kreiranje i izrada Programa utroška sredstava „Poticaja za poljoprivredu“, kao i provedbenih propisa.

Potrebno je da se određivanje poticajnih cijena za animalnu i biljnu proizvodnju (povećanja/ ili smanjenja) vrši na osnovu prethodno izvršenih analiza i utvrđenih kriterija kojima bi se potvrdila opravdanost istog.

Potrebno je dosljedno primjenjivati odredbe Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razviku u dijelu primjene propisanih minimalnih poticanih količina.

Potrebno je da Ministarstvo poduzme konkretnije aktivnosti kako bi se od strane kantonalnih ministarstava dosljedno ispoštovala odredbe Programa utroška sredstava i Pravilnika o uvjetima i načinu ostvarivanja novčanih potpora po modelu poticaja proizvodnji u dijelu pridržavanja utvrđenih procedura i rokova, kao i odgovornosti za dosljednu provedbu sačinjenih akata na osnovu kojih se vrši isplata poticaja.

Potrebno je da se odabir korisnika kontrole vrši na osnovu prethodno donešenog akta o načinu odabira i broja korisnika kontrole koje će obavljati imenovana komisija, a u cilju osiguranja adekvatne i pravovremene kontrole korisnika novčanih poticaja.

Godišnji operativni program implementacije poljoprivredne strategije, sukladno članku 5. Zakona o poljoprivredi, Ministarstvo je donijelo u lipnju 2011. godine, u kojem je planiralo kao tržišno – cjenovnu mjeru poljoprivredne politike - donošenje Odluke o garantiranoj cijeni pšenice roda 2011. godine i donošenje Odluke o garantiranoj cijeni za mlijeko za 2011. godinu (u slučaju jačeg poremećaja tržišta sirovog mlijeka - donošenje Odluke o garantiranoj cijeni za mlijeko za taj dio godine). Člankom 6 i 10. Zakona o poljoprivredi predviđeno je da navedene otkupne cijene propisuje Vlada FBiH, **na osnovu usuglašenog prijedloga federalnog ministra poljoprivrede i federalnog ministra trgovine, a najkasnije do 31.03.** tekuće godine, kao i da se navedene mjere financiraju iz Proračuna FBiH i drugih izvora. **Vlada FBiH je 24.08.2011.godine donijela Odluku o garantiranoj cijeni merkantilne pšenice roda 2011. godine**, u iznosu od 0,43 KM/kg, što predstavlja povećanje u odnosu na prošlu godinu (0,35 KM/kg). Ističemo da nam **nije prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je Vladi FBiH proslijeđen usuglašen prijedlog navedene Odluke sa Federalnim ministarstvom trgovine**. Prema navedenoj Odluci zadužena je Federalna direkcija robnih rezervi da izvrši otkup svih ugovoreni količina pšenice na temelju zaključenih ugovora o sufinansiranju jesenje sjetve pšenice i svih tržišnih viškova, s tim da je maksimalna količina pri otkupu tržišnih viškova za koju se ostvaruje potpora 4,5 t/ha. Za realizaciju i nadzor nad realizacijom iste zaduženi su Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva, Federalno ministarstvo financija i Federalna direkcija robnih rezervi. **U tijeku vršenja revizije, nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je Ministarstvo vršilo nadzor nad provedbom navedene Odluke.**

Potrebno je prilikom provođenja tržišno – cjenovnih mjera poljoprivredne politike, sukladno člancima 6 i 10. Zakona o poljoprivredi, dostavljati na usvajanje Vladi FBiH usuglašen prijedlog federalnog ministra trgovine i federalnog ministra poljoprivrede, te osigurati usvajanje odluke o garantiranim cijenama do 31.03. tekuće godine. Također, od strane Ministarstva potrebno je osigurati nadzor nad realizacijom Odluka Vlade FBiH o garantiranoj cijeni pšenice roda 2011.godine.

5.6.2 Model ostalih vrsta novčanih poticaja u poljoprivredi

Ostale vrste novčanih potpora u poljoprivredi iskazane su u ukupnom iznosu od 10.405.789 KM (specifikacija pojedinačnih poticaja u okviru modela ostalih potpora data je tabeli), što u odnosu na planirana sredstava u iznosu od 11.693.999 KM predstavlja izvršenje od 88,98%.

E	OSTALE VRSTE POTPORA	Planirano prema Programu utroška sredstava	Izvršenje na dan 31.12.2011. godine (u KM)
1.	Sufinanciranje premije osiguranja	300.000	89.434
1.1.	Sufinanciranje premije osiguranja od mogućih šteta u poljoprivrednoj proizvodnji	300.000	89.434
2.	Sufinanciranje znanstveno-stručnih skupova iz oblasti poljoprivrede (kongresa, simpozija, seminara, edukacija) i učešća na privrednim manifestacijama	500.000	216.468
2.1.	Potpورا znanstveno-stručnim skupovima i aktivnostima	350.000	142.620
2.2.	Učešće na privrednim manifestacijama	150.000	73.848
3.	Potpورا organiziranju poljoprivrednika	625.000	547.134
3.1.	Financiranje aktivnosti i organiziranja poljoprivrednih udruga	350.000	349.983
3.2.	Financiranje aktivnosti i organiziranja poljoprivrednih zadruga	200.000	187.251
3.3.	Financiranje aktivnosti i organiziranja poljoprivrednih komora	75.000	9.900
4.	Certifikacija u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	300.000	188.600
4.1.	Sufinanciranje uvođenja i certifikacije standarda u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	300.000	188.600
5.	Sufinanciranje međunarodnih projekata značajnih za FBiH	600.000	0
5.1.	Izrada studija u sklopu pripreme projekata razvitka navodnjavanja u Federaciji	300.000	0
5.2.	Potpورا realizaciji projekata iz oblasti poljoprivrede preko fondacije za održivi razvoj (ODRAZ)	300.000	0
6.	Otkup, izvoz, proizvodnja orjentirana izvozu, promocija proizvodnje i proizvoda i naknada šteta poljoprivredno - prehrambenih proizvoda	4.098.999	4.098.996
	Javni poziv- kupujmo domaće		671.888
	Javni poziv- otkup krastavca		131.331
	Javni poziv- izvoz šljive, mladog krompira, krastavca, rajčice, paprike i salate		2.646.135
	Javni poziv- promocija poljoprivrednih proizvoda		649.642
6.1.	Sudske presude, jednokratna potpora pčelarskoj proizvodnji koja nije ostvarila proizvodnju i prodaju meda i ostale	2.900.000	2.899.257
	Sudske presude		276.257
	Jednokratna pomoć pčelarima		1.538.200
	Ostalo		1.084.800
7.	Pričuve	2.075.000	2.074.400
	Ukupno ostale potpore u 2011. godini	11.398.999	10.114.289
8.	Prenos obveza za stručne projekte iz 2010. godine	295.000	291.500
8.1.	Stručni projekti na temelju Ugovora o realiziranju stručnih projekata	295.000	291.500
	Ukupno	11.693.999	10.405.789

Komisija za ostale vrste potpore je imenovana Rješenjem ministra od 23.08.2011. godine koju čine tri člana (savjetnik ministra za analizu poljoprivredne politike i međunarodnu suradnju, šef odsjeka za poljoprivrednu politiku i lice angažirano po ugovoru o djelu za obavljanje poslova koordinacije i praćenja realizacije projekata iz nadležnosti Ministarstva) i administrativno tehničko lice. Zadatak Komisije je da razmotri sve zahtjeve korisnika za ostvarivanje prava na novčane potpore, zapisnički konstatira njihovu opravdanost/prihvatljivost ili neopravdanost/neprihvatljivost, te predloži ministru donošenje rješenja za svaki pojedinačni zahtjev. Komisija je sačinila ukupno 22 zapisnika sa održanih sjednica. Ističemo da se jedan dio projekata u okviru modela ostalih vrsta potpore realizirao putem javnih poziva, međutim komisija nije posebno sačinjavala zapisnike po raspisanom javnom pozivu (sa otvaranja zahtjeva, razmatranja istih i sl.) iz kojih bi bilo vidljivo koliko je ukupno pristiglo zahtjeva, u kom iznosu, koliko ih je ostvarilo pravo na potporu, a koliko odbijeno. Također, nisu sačinjavani zapisnici pojedinačno za svaku vrstu programa, već su zapisnici sačinjavani na način da su se obrađivali zahtjevi iz različitih programa prema dinamici njihovog pristizanja. Sve naprijed navedeno upućuje na nemogućnost potvrđivanja sistematičnog i transparentnog pristupa u rješavanju zahtjeva za novčane potpore.

Potrebno je preispitati dosadašnji način rada Komisije za ostale potpore u dijelu uspostavljanja adekvatnih evidencija, sačinjavanja zapisnika i izješćivanja o načinu i postupku rješavanja zahtjeva za novčane potpore po modelu ostalih vrsta potpore.

Potpore znanstveno stručnim skupovima realizirane su u iznosu od 142.620 KM. Vezano za realizaciju navedenih potpora, uvidom u Pravilnik o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi (u daljem tekstu: Pravilnik za model ostalih novčanih potpora) utvrdili smo da je istim definirana obveza organizatora skupa da prijavu za održavanje skupa podnosi Ministarstvu 30 dana prije održavanja istog na obrascu 2, na temelju kojeg je Komisija trebala vršiti procjenu učinaka eventualnih skupova na poljoprivredno – prehrambenu proizvodnju. Uvidom u realizaciju navedenih potpora nismo mogli potvrditi da su organizatori dostavljali obrazac 2. , kao i da je komisija vršila procjenu učinaka i odobravalu prijavu, već se obrazac u pojedinim slučajevima dostavljao zajedno sa zahtjevom za isplatu potpore ili uopće nije dostavljen. **Temeljem svega navedenog nismo mogli potvrditi da su novčane potpore za znanstveno stručne skupove odobrene sukladno Pravilniku za model ostalih novčanih potpora, kao i da su iste odobrene za skupove koji daju zadovoljavajuće učinke za poljoprivredno – prehrambenu proizvodnju.**

Potpore za učešće na gospodarskim manifestacijama su realizirane u iznosu od 73.849 KM. Iako je Pravilnikom za model ostalih vrsta novčanih potpora uvjetovano da je prije odlaska na sajam ili prije izlaganja na gospodarskom sajmu, potrebno 30 dana prije podnijeti prijavu za koje komisija procjenjuje da li će odlazak ili izlaganje na sajmu ili izložbi dati zadovoljavajuće rezultate. Uvidom u dokumentaciju nismo mogli potvrditi da su isti dostavljani, te da ih je komisija procjenjivala. Operativnim uputstvom za ostvarenje novčanih potpora po modelu ostalih potpora donesenim od strane Komisije za ostale potpore utvrđen je minimalan i maksimalan iznos novčane potpore, kao i kriterij sa mogućim brojem bodova. Međutim, ne može se potvrditi dosljedna primjena navedenih kriterija, imajući u vidu da isti nisu bili mjerljivi, a utvrđeni broj bodova utjecao je na iznos sredstava doznačavan krajnjim korisnicima. **Na temelju navedenog ne možemo potvrditi opravdanost naprijed navedenog načina doznačavanja novčanih potpora za spomenute namjene.**

Potpore za financiranje aktivnosti i organizovanja poljoprivrednih udruženja, poljoprivrednih zadruga i poljoprivrednih komora iskazane su u iznosu od 547.133 KM, što u odnosu na planirana sredstava predstavlja izvršenje od 87%. Skrećemo pažnju da Pravilnikom za model ostalih novčanih potpora nisu definirani kriteriji za raspodjelu sredstava, već su Operativnim uputstvom za utvrđivanje novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi utvrđeni kriteriji. Uvidom u prezentiranu dokumentaciju, nismo mogli potvrditi način utvrđivanja broja bodova po određenim kriterijima. Za svaki kriterij npr. „značaj programa“ utvrđen je raspon bodova, pa tako za veliki značaj (30-40 bodova), srednji (25-30) i mali (0-20). Međutim nisu utvrđeni mjerljivi podkriteriji na temelju kojeg bi potvrdili na koji način je komisija utvrdila broj bodova za svaki pojedinačni kriterij. **Naročito ističemo da u pojedinim slučajevima nismo mogli potvrditi da su podnosioci zahtjeva ispunili određeni kriterij, odnosno opravdanost doznačenog broja bodova.** Tako su za pojedine projekte, kriterij „područje djelovanja“ bodovano kao državno, iako se projekat odnosi na entitetsko područje, zatim kriterij „broj članova udruženja“ bodovano kao da ime preko 100 članova, a u biti isto ima 62 člana, a navedeno je direktno imalo utjecaja na visinu novčane potpore. Isto tako utvrdili smo da je odobren određeni iznos sredstava, a da bodovanje nije ni vršeno, kao i slučajevima kada je kriterij „značaj projekta“ ostvario nula (0) bodova, pa se postavlja pitanje opravdanosti doznačavanja potpora za takve projekte. **Na temelju svega naprijed navedenog ne možemo potvrditi opravdanost utvrđenog načina bodovanja, odobravanja novčanih potpora, kao i iznos odobrenih novčanih potpora krajnjim korisnicima po navedenom osnovu.**

Potrebno je osigurati dosljednu primjenu Pravilnika o načinu i uvjetima ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi u dijelu dostavljanja prijava za održavanje znanstveno stručnih skupova, za sudjelovanje i izlaganje na gospodarskim manifestacijama, te procjene od strane Komisije u dijelu definiranja učinaka istih na poljoprivredu.

Potrebno je raspodjela novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi vrši na temelju prethodno jasno definiranih i mjerljivih kriterija za obračun i isplata novčanih potpora za znanstveno stručne skupove, učešće na privrednim manifestacijama i finansiranje aktivnosti i organizovanja poljoprivrednih udruženja, poljoprivrednih zadruga i poljoprivrednih komora, te osigurati dosljednu primjenu istih u cilju namjenskog utroška proračunskih sredstava.

Marketinška kampanija „Kupujmo domaće“ za promociju poljoprivredne proizvodnje i poljoprivredno prehrambenih proizvoda na teritoriji FBiH iskazana je u iznosu od 671.888 KM. Vezano za realizaciju navedene kampanje, raspisan je javni poziv, a Komisija za ostale potpora utvrdila je kriterije i izvršila odabir najpovoljnijih ponuđača. Za realizaciju marketinške kompanije „Kupujmo domaće“

Ministarstvo je zaključilo dva ugovora 30.12.2011.godine i to: sa TYM SYSTEM d.o.o. Sarajevo na ime usluga kreativnog dizajniranja kampanje i emitovanja kampanje u iznosu od 126.458 KM i sa S.V. – R.SA d.o.o. Sarajevo na ime emitovanja kampanje u iznosu od 545.430 KM. **Imajući u vidu da se radilo o nabavi usluga, Ministarstvo je bilo u obvezi sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH, provesti proceduru i odabir najpovoljnijeg ponuđača, te samim tim ne možemo potvrditi osnovanost izbora najpovoljnijeg ponuđača i dodjelu ugovora.** Zaključenim ugovorima definirano je da će se izvršiti plaćanje ukupno ugovorenih iznosa nakon potpisivanja ugovora, međutim, istim nije ugovorena obveza osiguranja odgovarajućeg instrumenta plaćanja za unaprijed plaćene usluge. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da je unos obveza za plaćanje u Glavnu knjigu Riznice izvršen na temelju rješenja ministra o odobravanju sredstava, na teret izdataka u 2011.godini. Knjigovodstveno evidentiranje navedene obveze nije izvršeno na temelju relevantnog dokumenta na propisanoj poziciji sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH, obzirom da usluga nije realizirana. **Uzimajući u obzir naprijed navedeno možemo konstatirati da izbor najpovoljnijeg ponuđača nije proveden sukladno Zakonu o javnim nabavama, da se prilikom zaključivanja ugovora nije vodilo računa o zaštiti javnih sredstava, kao i da iskazivanje obveze u Glavnoj knjizi Riznice nije izvršeno na propisanim pozicijama sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH, a što ima utjecaja na iskazano stanje obveza u financijskim izvješćima.**

Potrebno je nabave usluga vršiti sukladno Zakonu o javnim nabavama BiH, a zaključenim ugovorima o nabavi usluga u slučaju plaćanja prije izvršenja usluga, utvrditi obvezu osiguranja instrumenta plaćanja.

Evidentiranje poslovnih promjena u Glavnoj knjizi Riznice vršiti na temelju relevantne dokumentacije uzimajući u obzir vrijeme nastanka sukladno Uredbi o računovodstvu proračuna u FBiH i Pravilniku o knjigovodstvu proračuna u FBiH.

Promocija proizvodnje i poljoprivredno prehrambenih proizvoda na teritoriji FBiH, (koja se odnosi na sufinansiranje programa i projekata i sličnih aktivnosti) iskazana je u iznosu od 649.642 KM. Ista je realizirana u okviru sredstva programa „Otkup, izvoz, proizvodnja orijentirana izvozu, promocija proizvodnje i proizvoda i naknada šteta poljoprivredno -prehrambenim proizvodima“ planiranih u ukupnom iznosu od 4.098.999 KM, bez prethodno sačinjenog plana pojedinačnih aktivnosti sa utvrđenim iznosima u okviru navedenog programa. Nije prezentirana odluka ministra ili drugi akti kojim je utvrđena navedena aktivnost za realizaciju navedenog programa, iznos sredstava za provođenje iste, kao i krajnji rezultat - efekat, odnosno učinak koji se očekuju postići, a čime bi se opravdao utrošak javnih sredstava. Raspodjela sredstava vršena je putem Javnog poziva, objavljenog u dva dnevna lista od 26.09.2011.godine. Rok za dostavu ponuda je bio 8 dana. Vrednovanje i rangiranje pristiglih projekata na javni poziv vršeno je od strane Komisije za ostale potpore, a rješenjem ministra odobreni su pojedinačni iznosi sredstava. Nije prezentiran zapisnik komisije iz koga bi se moglo potvrditi da je ista poslije utvrđenog roka razmatrala zahtjeve koji su pristigli u utvrđenom roku, utvrdila koje institucije ispunjavaju uvjete javnog poziva, izvršila bodovanje i odabir korisnika sa utvrđenim iznosom sredstava i dostavila prijedlog ministru, čime bi se potvrdila transparentnost navedenog postupka. Prezentirana su dva zapisnika o kriterijima za evaluaciju prijave pristiglih u skladu sa javnim pozivom od 12.10. 2011. i 26.10.2011. godine u kojima je na temelju određenih kriterija (dva kriterija: područje djelovanja i značaj programa) izvršeno bodovanje samo korisnika kojima su odobrena sredstva. Ne može se potvrditi način izvršenog bodovanja, kao ni način utvrđivanja iznosa sredstava na temelju utvrđenog broja bodova, obzirom da se isti primjenjivao na iznos traženih sredstava. Nije prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da su prethodno utvrđeni kriterij, način bodovanja, kao i način utvrđivanja iznosa sredstava.

Zaključena su četiri ugovora i to: sa TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo (20.10.2011.godine) u iznosu od 200.000 KM; sa PLATFORM CMC d.o.o. Sarajevo (19.10.2011.godine) u iznosu od 54.054 KM; sa RTV FBiH (01.11.2011.godine) u iznosu od 198.000 KM; i sa HAYAT društvo za radiotelevizijsku djelatnost d.o.o. Sarajevo (01.11.2011.godine) u iznosu od 197.588 KM. Navedenim ugovorima definirano je da će se izvršiti plaćanje ukupnog ugovorenih iznosa nakon potpisivanja ugovora, međutim, istim nije ugovorena obveza osiguranja odgovarajućeg instrumenta plaćanja za unaprijed plaćene usluge. Navedeno ima značaj, imajući u vidu da je u dva ugovora, rok završetka poslova kraj 2012.godine. Sukladno zaključenim ugovorima sa TYM Sistem d.o.o. Sarajevo i Platform CMC d.o.o. Sarajevo ugovoreni poslovi su se trebali završiti u 2011.godini, dok su poslovi sa Hayat d.o.o. Sarajevo i RTV FBiH trebali završiti u 2012.godini.

Nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da su poslovi izvršeni na način definiran ugovorima, niti možemo potvrditi da je od strane Ministarstva osiguran nadzor nad realizacijom istih, na temelju kojeg bi potvrdili opravdanost, odnosno postignute učinke po osnovu uloženi proračunskih sredstava.

Na temelju svega naprijed navedenog ne možemo potvrditi opravdanost navedenog načina raspodjele sredstava, bez prethodno donesenog pravnog akta kojim se utvrđuje aktivnost za realizaciju programa, iznos sredstava, očekivani učinak, kao i sam postupak izbora krajnjih korisnika i dodijeljeni iznos sredstava. Također, ne može se potvrditi da je zaključenim ugovorima osigurana zaštita javnih sredstava, kao i da je izvršen, odnosno vršen adekvatan nadzor nad realizacijom ugovorenih poslova. Posebno ističemo da se ne može potvrditi opravdanost utroška sredstava obzirom da nisu prezentirani rezultati koji su postignuti na temelju utrošenih sredstava na promociji proizvodnje i poljoprivredno prehrambenih proizvoda.

Potrebno je izvršiti nadzor nad realizacijom ugovora zaključenih za promociju proizvodnje i poljoprivredno prehrambenih proizvoda sa: sa TIM SYSTEM d.o.o. Sarajevo, PLATFORM CMC d.o.o. Sarajevo, RTV FBiH i sa HAYAT društvo za radiotelevizijsku djelatnost d.o.o. Sarajevo;

Potrebno je raspodjelu novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi vrši na temelju prethodno jasno definiranih i mjerljivih kriterija za obračun i isplatu novčanih potpora za promociju proizvodnje i poljoprivredno prehrambenih proizvoda, te osigurati dosljednu primjenu istih u cilju namjenskog utroška proračunskih sredstava.

Sufinanciranje otkupa krastavaca iskazan je u iznosu od 131.331 KM, od čega je 83.331 KM doznačeno Agrofruktus d.o.o. Čapljina i 49.000 KM EJSI d.o.o. Čapljina. Zakonom o novčanim potporama nije definirano da se sredstva za ostale potpore mogu koristiti za otkup krastavaca. Kao što smo već naveli u točki 5.2 Izvješća, Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenje novčanih potpora po modelu ostalih vrsta potpora (donesen od strane ministra) propisane su mjere cjenovno tržišne politike, iako iste nisu predviđene Zakonom o novčanim potporama. Samim tim, ne možemo potvrditi osnovanost odobravanja sredstava za ove namjene.

Nije prezentirana odluka ministra ili drugi akti kojim je utvrđena osnovanost navedene aktivnosti, iznos sredstava za provođenje iste, kao i sam postupak, odnosno način realizacije. Realizacija je vršena putem javnog poziva za podnošenje zahtjeva za sufinanciranje otkupa i izvoza poljoprivredno prehrambenih proizvoda na teritoriji FBiH koji je objavljen u dnevnim novinama krajem 10 mjeseca 2011. godine. Istim je definirano da će se otkup krastavaca vršiti po cijeni od 0,35 KM, te da je prilikom podnošenja zahtjeva obvezno priložiti dokaz da su izvršili otkup krastavaca u periodu od 01.05.-15.07.2011.godine, te dokaz o isporuci Udruzi poljoprivrednika u BiH. Skrećemo pozornost, da je otkup krastavaca vršen znatno prije raspisivanja javnog poziva, da je uslovljeno plaćanje isporukom Udruzi poljoprivrednika u BiH, kao i da prethodno nije adekvatno obrazložena otkupna cijena. Zbog svega navedenog, ne možemo potvrditi osnovanost izvršene raspodjele sredstava na temelju sufinanciranja otkupa krastavaca.

Potrebno je raspodjelu sredstava ostalih vrsta potpora vršiti uz dosljednu primjenu Zakona o novčanim potporama i ruralnom razviku.

Sufinanciranje izvoza šljive, mladog krompira, krastavaca, rajčice, paprike i salate iskazano je u iznosu od 2.646.135 KM. Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora za ostale vrste potpora, nisu definirani kriteriji, već je definirano da će se isti utvrditi javnim pozivom. Iako je Zakonom o novčanim potporama definirano da će se uvjeti i načini ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih potpora propisati naprijed navedenim Pravilnikom, isto nije urađeno. Prema tome, nije utvrđeno na koji način i na temelju kojih kriterija će Ministarstvo vršiti odabir poljoprivrednih proizvodnji za koji će vršiti sufinanciranje izvoza, kao i na koji način će se utvrđivati poticajna cijena. Isto tako ni u tijeku vršenja revizije nije prezentirana dokumentacija na temelju koje bi isto potvrdili. Javni poziv za podnošenje zahtjeva za sufinanciranje otkupa i izvoza poljoprivredno prehrambenih proizvoda na teritoriji FBiH objavljen je krajem listopada 2011.godine, te su istim definirane i minimalne količine koje su klijenti trebali da izvezu. Isplata je vršena na temelju JCI – sa izvoznim fakturama. Naročito skrećemo pozornost da je rješenjima ministra o odobravanju novčanih sredstava definirana i obveza Ministarstva da prati realizaciju odobrenih zahtjeva i ako u narednoj godini klijent ne ostvari izvoz veći za 50% od

ostvarene količine u 2011.godini, ministar može, na prijedlog Komisije za ostale podrške, zatražiti povrat iznosa isplaćenih sredstava. Međutim, navedena obveza korisnika novčanih potpora koji su ostvarili pravno na sufinanciranje izvoza prije doznačavanja sredstava nije definirana ugovorom, čime bi se isti obvezali na ispunjavanje navedenog uvjeta, odnosno dostavljanje dokaza za ispunjavanje uvjeta.

Potrebno je Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi jasno definirati način i uvjete vršenja sufinanciranja izvora, kao i definirati kriterije na temelju kojih će se vršiti odabir proizvodnje i utvrđivati poticajna cijena.

Potrebno je izvršiti nadzor nad dosljednom primjenom odredbi rješenja ministra o doznačavanju sredstava u dijelu obveze klijenata koji su ostvarili poticaj za sufinanciranje izvoza u 2011.godini, da u narednoj godini ostvari izvoz veći za 50%, te sukladno konstatiranom stanju poduzmu dalje aktivnosti.

Jednokratne potpore pčelarima iskazane su u iznosu od 1.538.200 KM. Realizacija navedenih potpora vršena je na temelju odluke ministra od 24.12.2011.godine o isplati jednokratne podrške pčelarskoj proizvodnji koja nije ostvarila proizvodnju i prodaju meda u 2011.godini. Navedenom Odlukom definirano je da se pčelarima koji su aplicirali kod ovog Ministarstva u 2010.godini, a u uzgoju su imali od 20 do 49 pčelinjih zajednica bit će isplaćena jednokratna potpora u iznosu od 500 KM, a pčelarima koji su imali od 50 i više pčelinjih zajednica bit će isplaćena jednokratna potpora u iznosu od 800 KM. **Imajući u vidu da ovakav način obračuna i isplate potpore za pčelarsku proizvodnju nije definiran Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvoju i Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi, ne možemo potvrditi osnovanost isplate jednokratne potpore pčelarima.**

Potrebno je raspodjelu sredstava ostalih vrsta potpora vršiti uz dosljednu primjenu Zakona o novčanim potporama i ruralnom razvitku.

Jednokratne potpore izvršene su u iznosu od 3.159.200 KM i to sa pozicije Programa utroška sredstava – „Pričuve“ 2.074.400 KM i pozicije „Sudske presude, jednokratne potpore pčelarskoj proizvodnji i ostalo“ u iznosu 1.084.800 KM. Ističemo da Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku, kao i Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi nije definirano trošenje sredstava rezerve za novčane potpore, odnosno nisu utvrđeni kriteriji raspodjele istih, kao i kriteriji na temelju kojih će se vršiti odabir korisnika i utvrđivanje visine potpore.

Ministar je 08.11.2011.godine donio **Procedure o kriterijima za raspodjelu sredstava sa pozicije „Poticaj za poljoprivredu“** podnaslov E/Model ostalih vrsta potpora, **točka 7. Programa utroška sredstava - „Potpore“** u iznosu od 2.075.000 KM. Navedenim Procedurama je definirano da će se sredstva koristiti za izuzetne i nepredviđene zahtjeve pravnih i fizičkih lica, a da se pod nepredviđenim zahtjevima podrazumjevaju između ostalog, Zahtjevi za ostvarenje jednokratnih potpora koji se podnose na obrascu 11. Pravilnika za ostale potpore. Također je navedeno da će se visina za fizička lica utvrditi u linearnom iznosu na prijedlog Komisije u ovisnosti od broja zahtjeva, a za pravna lica na prijedlog Komisije. Na prijedlog Komisije, rješenja o odobravanju sredstava je donio ministar. **Iz naprijed navedenog možemo zaključiti da Procedurama nisu definirani uvjeti i kriteriji dodjele sredstava.** Napominjemo da na spomenutom obrascu 11.- Zahtjev za ostvarenje jednokratnih potpora, sukladno Pravilniku za ostale potpore, se podnose zahtjevi za točku 6. Programa utroška sredstava – „Otkup, izvoz, proizvodnja orjentisana izvozu, promocija proizvodnje i proizvoda i naknada šteta poljoprivredno prehrambenih proizvoda“. Vezano za isplatu jednokratnih potpora u okviru **točke 6.1. Programa utroška sredstava - „Sudske presude, jednokratne potpore pčelarskoj proizvodnji i ostalo“**, nismo mogli potvrditi da su navedenom točkom Programa planirane navedene potpore. Uvidom u prezentirano izvršenje navedene točke Programa utroška sredstava, utvrdili smo da je isplata istih podvedena pod „ostalo“, a iako je trebalo, Ministarstvo nije definiralo pojedinačne iznose za aktivnosti unutar navedene točke Programa utroška.

Na temelju svega naprijed navedenog ne možemo potvrditi osnovanost, odnosno zakonski temelj planiranja i isplata jednokratnih potpora fizičkim i pravnim licima. Uvidom u dokumentaciju vezano za realizaciju navedenih jednokratnih potpora utvrdili smo da su na temelju podnesenog obrasca 11.- Zahtjev za ostvarivanje jednokratne potpore vršene isplate **u visini od 800 KM za fizička lica.** Zahtjevi su se između ostalog odnosili na potpore zbog pretrpljenih šteta zbog elementarnih nepogoda, za kultivisanje, uređenje i proširenje voćnih nasada, za poljoprivrednu proizvodnju koja je jedini izvor prihoda za porodice, za

voćarstvo, za uzgoj povrća, za plasteničku proizvodnju, za nabavku sjena za kravu, za tov i uzgoj svinja, za nabavu krave, za uzgoj goveda, pilića, a u pojedinim slučajevima, nejasno je za koje namjene se odnosi zahtjev. **Ističemo da u većini slučajeva nije dostavljena relevantna dokumentacija na temelju koje bi se mogla potvrditi opravdanost podnesenog zahtjeva. Također, utvrdili smo da su u pojedinim slučajevima dva ili više podnosioca zahtjeva imali istu adresu stanovanja ili isti posjedovni list.** Vezano za isplate **jednokratnih potpora za pravna lica**, na koju se odnosi 150.000 KM, utvrdili smo da je između ostalih izvršena isplata i za: pokroviteljstvo i podršku „Sajma šljiva“ u Gradačcu u iznosu od 65.000 KM, Akademiji znanosti i umjetnosti na ime pokroviteljstva Internacionalne konferencije „Ljekovite i aromatične biljke u generiranju novih vrijednosti u 21 stoljeću“ u iznosu od 20.000 KM, zatim potpora RTV Vogošća za podršku emisije „Plodovi prirode“ 5.000 KM, JP RTV Tuzla za usluge emitiranja marketinške kompanije „Kupujmo domaće“ u iznosu od 10.000 KM, JU RTV Živinice za promociju poljoprivredne proizvodnje u iznosu od 5.000 KM. Iz navedene dodjele sredstava pravnim licima je vidljivo da su se jednokratne potpore, između ostalog, doznakačale i za projekte koji su obuhvaćeni drugim projektima u okviru modela poticaja proizvodnji i ostalih vrsta potpora u poljoprivredi. Skrećemo pozornost da Komisija nije vršila odobravanje i utvrđivanje visine jednokratnih potpora na temelju prethodno donesenih kriterija. **Na temelju svega naprijed navedenog, a posebno uzimajući u obzir da jednokratne novčane potpore nisu definirane Zakonom o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku i Pravilnikom o uvjetima i načinu ostvarenja novčanih potpora po modelu ostalih vrsta novčanih potpora u poljoprivredi, ne možemo potvrditi opravdanost isplate jednokratnih novčanih potpora.**

Potrebno je preispitati osnovanost i opravdanost isplata jednokratnih novčanih poticaja, odnosno izvršiti uvid u cjelokupnu dokumentaciju vezano za planiranje, odobravanje, obračun i isplatu jednokratnih novčanih potpora u iznosu od 3.159.200 KM, te sukladno konstatiranom poduzeti odgovarajuće mjere i aktivnosti.

5.6.3 Model ruralnog razvitka

Certifikacija za organsku proizvodnju iskazana je u iznosu od 258.000 KM. **Prije svega ističemo da je sukladno Zakonu o novčanim potporama, Ministarstvo bilo u obvezi donijeti poseban propis kojim će se definirati uvjeti i način ostvarivanja novčanih potpora po modelu ruralnog razvitka, što nije učinjeno do okončanja revizije.** Javni poziv za prijavu zahtjeva za sufinanciranje troškova certifikacije proizvodnje i prerade organskih poljoprivredno prehrambenih proizvoda raspisan je 21.12.2011.godine u dnevnim novinama. Navedenim Javnim pozivom je naznačeno da će vrednovanje i rangiranje pristiglih zahtjeva vršiti komisija, ali istim nisu definirani kriteriji raspodjele sredstava. Komisija za ostale potpore je svojim zapisnikom od 29.12.2011.godine zauzela stav da odobri potporu koja se odnosi na certifikaciju organskih proizvoda za prerađivače, odnosno za preradu i promet do 2.000 KM, za certifikaciju operatora do 1.000 KM, te certifikaciju operatora sa grupom farmera (kolektivna certifikacija) do 5.000 KM. Uvidom u dokumentaciju utvrdili smo da su aplikanti ostvarili potpore na temelju prezentiranih certifikata ili dokaza da je certifikacija u tijeku. Iako je Javnim pozivom definirana obveza prilaganja potvrde o upisu u Registra poljoprivrednih gazdinstva, odnosno Registra klijenata, Komisija je prihvatila i potvrdu da je predat zahtjev za upis u navedene registre. Tako su se sredstva doznakačala u punim iznosima kako je naprijed navedeno o ovisnosti o kojim klijentima je riječ, bez prethodno izvršene procjene stvarnih troškova navedene certifikacije, na šta je ukazivano i prethodnom revizijom. **Imajući u vidu naprijed navedeno, kao i da nije donesen provedbeni propis kojim bi se definirali uvjeti i način ostvarenja novčanih potpora sukladno Zakonu o novčanim potporama, niti su kriteriji raspodjele sredstava definirati javnim pozivom, ne možemo potvrditi da je raspodjela izvršena sukladno navedenom Zakonu.**

Potrebno je realizaciju poticaja za certifikaciju organske proizvodnje vršiti na temelju prethodno donesenog provedbenog propisa sukladno Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku, kojim će se definirati uvjeti i način raspodjele sredstava po navedenom osnovu.

5.6.4 Suradnja između Ministarstva i Federalne uprave za inspekcijske poslove, u oblasti poljoprivrede

Uvidom u prezentiranu dokumentaciju koja se odnosi na suradnju između Ministarstva i Federalne uprave za inspekcijske poslove FBiH (u daljem tekstu: Uprava), u vezi obavljanja inspekcijskih kontrola iz oblasti poljoprivrede utvrdili smo da se ista odvija na način da Uprava dostavlja mjesečne planove u vezi planiranih kontrola i da o izvršenom inspekcijskom nadzoru mjesečno izvještava Ministarstvo. Pored toga o

značajnim stvarima se raspravlja na zajedničkim sastancima koji se povremeno održavaju na traženje Ministarstva. **Sukladno Zakonu o novčanim potporama, pri izradi godišnjih programa i planova federalna poljoprivredna inspekcija mora tražiti mišljenje Ministarstva. Vezano za naprijed navedeno nije nam prezentirana dokumentacija na temelju koje bi potvrdili da je Ministarstvo davalo mišljenje, kako za 2011.godinu, tako i za 2012.godine.** Kao i prethodnom revizijom konstatirano je da planovi, zabilješke sa održanih sastanaka i izvješća o izvršenom inspekcijskom nadzoru, **nisu u dovoljnoj mjeri konkretni u smislu da omogućavaju praćenje ostvarenja dogovorenog plana inspekcijskih kontrola, konstatirane činjenice po predmetima - izvršenim kontrolama od strane poljoprivrednih inspektora, kao i realizaciju dogovorenih zaključaka u vezi rješavanja zajedničkih problema.** Ovo se naročito odnosi na probleme koji se prilikom inspekcijskog nadzora identifikuju vezano za isplatu sredstava novčanih potpora za poticaje u poljoprivredi koji podrazumijevaju daljnje praćenje donesenih rješenja o povratu dodijeljenih sredstava i eventualnoj zabrani apliciranja korisnicima novčanih potpora u narednom periodu. Zbog toga smatramo da bi sa Upravom trebalo **dogovoriti metodologiju dostavljanja plana i izvještavanja** o realizaciji istog, u smislu da sadržajno održavaju činjenično stanje izvršenih kontrola, kao i izdatih rješenja.

Sukladno članku 29. Zakona o poljoprivredi („Sl. novine FBiH“, broj 88/07 i 4/10) korisnici (klijenti) su dužni namjenski koristiti dobivena novčana sredstva poticaja, a u slučaju utvrđivanja postojanja netačnih podataka ili nenamjenskog trošenja, isti su dužni vratiti doznačena poticajna sredstva, zajedno sa zateznom kamatom, u roku od 30 dana od dana donošenja **rješenja o povratu od strane federalnog ministra poljoprivrede ili poljoprivrednih inspektora.** Sukladno odredbama članaka 41 – 43. Zakona o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku („Sl. novine FBiH“, broj 43/10) na rješenje federalnog poljoprivrednog inspektora može se uložiti **žalba Ministarstvu** u roku od 8 dana od dana prijema rješenja, koje je isto dužno riješiti u roku od 15 dana od dana prijema žalbe i doneseno **rješenje u drugostepenom postupku** je konačan upravni akt i protiv njega se može pokrenuti **upravni spor** kod nadležnog kantonalnog suda u sjedištu prvostepenog organa. Vezano za **konstatirane nepravilnosti od strane poljoprivrednih inspektora utvrđene prilikom vršenja kontrole predmeta koji se odnose na dodijeljene novčane poticaje iz „Poticaja za poljoprivredu“ već smo navodili i u točki 5.6.1 Izvješća.** Rješenja o povratu sredstava su se uglavnom donosila za nenamjensko trošenje sredstava poticaja doznačenih za proizvodnje u sustavu krava – tele, kao i rješenja o povratu za potpore – kapitalna ulaganja u poljoprivredi u 2010.godini iz razloga što su sredstva utrošena nenamjenski ili su prezentirani nevalidni računi i sl.

Sukladno članku 41. Zakona o novčanim potporama na rješenje federalnog poljoprivrednog inspektora može se uložiti žalba Ministarstvu u roku od osam dana od dana prijema rješenja. Uvidom u preglede drugostepenih rješenja u 2011. godini utvrdili smo da je u pojedinim slučajevima Ministarstvo uvažilo žalbu na rješenje Federalne uprave za inspekcijske poslove o povratu sredstava, **pa se postavlja pitanje sukoba interesa, jer je evidentno da je ostavljena mogućnost Ministarstvu da ne uvažava nalaze inspekcije, odnosno da poništava izdata inspekcijska rješenja o povratu sredstava.** Iako je Zakonom o novčanim potporama definirano da klijenti koji počinje prekršaj iz članka 23. navedenog Zakona gube pravo na ostvarenje novčane potpore za period od tri godine, računajući od dana dostave pravomoćnog rješenja, a prema prezentiranim podacima do sada su donesena samo dva rješenja o zabrani apliciranja.

Na temelju prezentirane dokumentacije, **nismo mogli potvrditi da su predmet inspekcije bili predmeti – zahtjevi za novčanim potporama prije isplate novčanih potpora**. Obzirom na mali broj predmeta kontrole zahtjeva za novčane potpore koje su vršene od strane Komisije za kontrolu, smatramo da je bitno da Ministarstva poduzme aktivnosti na povećanju broja kontrola podnesenih zahtjeva kako od strane Komisije, tako i upućivanje zahtjeva za vršenje kontrole zahtjeva za novčane potpore prije plaćanja od strane Uprave.

Potrebno je od strane Ministarstva osigurati davanje mišljenja na godišnji program rada i planove federalne poljoprivredne inspekcije sukladno Zakonu o novčanim potporama.

Potrebno je da Ministarstvo zajedno sa Federalnom upravom za inspekcijske poslove poduzme adekvatne aktivnosti kako bi se poslovi kontrole i inspekcijskog nadzora nad utroškom javnih sredstava obavljali sukladno zakonski utvrđenim nadležnostima (i jedne i druge institucije), a u cilju ostvarenja odgovarajućeg obima kontrola nad raspodjelom novčanih potpora.

5.6.5 Zastupanje Ministarstva u upravnim postupcima u vezi povrata novčanih potpora

Na osnovu prezentiranih podataka od strane Službe za opće, pravne i kadrovske poslove utvrdili smo da je u periodu od 2009.-2011.godine od strane Ministarstva ukupno doneseno 46 rješenja kojima se traži **povrat** ranije dodijeljenih sredstava novčanih potpora u iznosu od 638.378 KM za koje se naknadno izvršenim kontrolama (inspekcijskim nadzorom i kontrole ministarstva) konstatiralo da činjenično stanje ne odgovara prezentiranom stanju prilikom apliciranja za dodjelu novčanih potpora. Od navedenog iznosa je naplaćeno 51.187 KM, što predstavlja 8% od potraživanog iznosa. Od strane Federalne uprave za inspekcijske poslove u 2011.godini doneseno je 26 rješenja u ukupnom iznosu od 446.027 KM. Dosadašnja praksa da se konačna i izvršna rješenja o povratu dostavljaju Pravobranilaštvu FBiH na daljnje nadležno postupanje (naplatu) je nastavljena. Imajući u vidu činjenicu je da je veoma teško naplatiti potraživanja kada se naknadno utvrdi da je aplikant prezentirajući netačnu ili krivotvorenu dokumentaciju ostvario sredstva poticaja, potrebno je da Ministarstvo što prije uspostavi Registar poljoprivrednih gazdinstava i Registar klijenata (kao i druge registre predviđene Zakonom o poljoprivredi). Tako bi se isti mogao koristiti prilikom obavljanja kontrola novčanih potpora **koja se treba podići na viši nivo i obavljati u što većem broju prije isplate**. Zbog naprijed navedenog veoma je bitno da se Pravilnicima o uvjetima i načinu dodjele novčanih potpora jasno propišu kriteriji u cilju sprečavanja da se konstatirani propusti iz ranijeg perioda ponove. Također, iz prezentiranog se ne može potvrditi da Ministarstvo u dosljedno koristiti svoje zakonsko ovlaštenje vezano za mogućnost donošenja **rješenja o zabrani konkurisanja za novčane potpore** onim aplikantima za koje se utvrdi da su poticaje ostvarili na osnovu nevjerodostojne i nevalidne dokumentacije. **Do sada su prezentirana samo 2 rješenja o zabrani konkurisanja** (pravni subjekt „Vjeko“ d.o.o. Posušje i Klarić Marijan Tomislavgrad). Skrećemo pažnju da **postojeće zakonske odredbe nisu predviđjele mogućnost da se aplikantima, za koje se u postupku obavljanja kontrole (prije donošenja rješenja, odnosno isplate) utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na osnovu nevjerodostojne i nevalidne dokumentacije (fiktivne fakture i slično), izda rješenje u zabrani apliciranja** što bi u velikoj mjeri smanjilo broj ovakvih slučajeva za koje je inspekcijskim nadzorom i kontrolama na terenu konstatirano da se pojavljuje u velikom broju, pri čemu treba imati na umu da bi navedeno imalo i preventivni efekat za druge potencijalne slučajeve. Na navedeno ukazivano je i revizijama prethodnih godina. Ministarstvo je donijelo proceduru kojom je propisalo načina izrade pojedinačnih akata u Službi za pravne, kadrovske i opće poslove (prvostepeni i drugostepeni postupak, te izradu urneka rješenja i ugovora). **Navedenim Procedurama definirano je da u slučajevima kada rješenja prvostepenog organa (Federalne uprave za inspekcijske poslove postanu pravosnažna, konačna i izvršna, odnosno kada protiv istih nije pokrenut upravni spor pred nadležnim sudom, Ministarstvo će razmotriti donošenje rješenja o zabrani apliciranja za klijenta koji je počinio prekršaj i isto donijeti sukladno zakonskim propisima**. Sukladno napred navedenom, prema izjavi odgovorne osobe, Ministarstvo nije imalo spomenutih aktivnosti u 2011.godini.

Potrebno je pokrenuti adekvatne aktivnosti u dijelu stvaranja zakonskih uvjeta da se aplikantima za koje se u postupku obavljanja kontrole utvrdi da su pokušali ostvariti novčane poticaje na osnovu nevjerodostojne i nevalidne dokumentacije izda rješenje o zabrani apliciranja.

Potrebno je da Ministarstvo nastavi saradnju sa Pravobranilaštvom FBiH u dijelu provođenja aktivnosti na izvršenju povrata (naplati) po osnovu konačnih i izvršnih rješenja, vezanih za isplaćena novčana sredstva za poticaje u poljoprivredi.

5.7 Ostali nalazi

Prema prezentiranim podacima, uposlenici Ministarstva su do sada pokrenuli veliki broj **sudskih sporova po osnovu neisplaćenih razlika plaća, toplog obroka i regresa**, u kojima se kao tužena strana pojavljuje FBiH, odnosno Vlada FBiH (razlika plaća zbog neusklađivanja koeficijenata za period 01.10.2008. do 01.07.2009.godine; razlika toplog obroka za period 01.07.2009. do 31.12.2009.godine; razlika regresa za 2009. godinu; razlika plaća za 10% za period 01.07.2009. do 31.12.2009.godine). Prema prezentiranom pregledu ukupan iznos sudskih izvršnih rješenja iznose 286.782 KM, koja nisu knjigovodstveno evidentirana kao neizmirene obveze u Glavnoj knjizi Riznice FBiH.

Potrebno je da Ministarstvo u suradnji sa nadležnim institucijama i organima poduzme aktivnosti na cjelovitom rješavanju pitanja podnesenih tužbi u cilju smanjenja sudskih troškova, zateznih kamata i troškova osnovnog duga.

Poduzeti aktivnosti kako bi se sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Uredbi o računovodstvu u FBiH izvršilo knjiženje obveze po pravomoćnim sudskim presudama – izvršnim sudskim rješenjima u Glavnoj knjizi Riznice u cilju istinitog i točnog prikaza obveza i realnog planiranja njihovog izvršenja.

Provedenom revizijom za 2011.godinu utvrdili samo da Ministarstvo iako je trebalo, nije postupilo po preporukama datim u 2010.godini, a odnose se na investicijske projekte, ruralni razvitak i ostale potpore. Ministarstvo nije imalo aktivnosti vezano za preispitivanje osnovanosti doznačenih potpora u ranijem periodu, niti je u značajnom obimu vršilo nadzor nad potporama doznačenim u okviru investicijskih projekata, ruralnog razvitka i ostalih potpora u prethodnom periodu. Nalazi i preporuke po istim datu su Izvješću o obavljenoj reviziji financijskih izvješća za 2010.godinu. Vezano za navedeno, ističemo da nisu poduzete aktivnosti:

- Na donošenju provedbenog akta kojim bi se definirali uvjeti i načini dodjele novčanih potpora po modelu kapitalnih ulaganja sukladno Zakonu o novčanim potporama, obzirom da su u prethodnom periodu konstatirani značajni propusti raspodjele sredstva – kapitalnih ulaganja u dijelu osiguranja adekvatne dokumentacije kojom se potvrđuje nabava materijala i izvršeni radovi, na temelju kojeg je vršena isplata novčanih potpore;
- Na vršenju uvida u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzećima „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez u, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar i preduzeću „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada, te na temelju konstatiranog poduzete odgovarajuće aktivnosti imajući vidu da je prilikom vršenja kontrole od strane Ministarstva konstatirano da su isti ostvarili novčane potpore u 2009.godini na temelju nevalidne dokumentacije;
- Na vršenju uvida u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava po istom osnovu dva puta u okviru „Poticaja za poljoprivredu“, poduzećima „KIWI – ŠPORT“ d.o.o. Ljubuški, „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada i „RDS PROM“ d.o.o. Mostar, te sukladno konstatiranom poduzimanja adekvatnih aktivnosti u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa, kao i vršenja nadzor nad namjenskim korištenjem sredstava doznačenih za realizaciju svih investicijskih projekata preko Razvojne banke u 2010. godini, kao i ostalih projekata za koje nije izvršen nadzor iz 2009. godine;
- Nije preispitano donošenje odluka vezanih za sufinansiranje 19 projekata u iznosu od po 5.000 KM u okviru ruralnog razvitka obzirom da za iste nije prezentirana validna dokumentacija kojom se dokazuju uložena sredstva imajući u vidu da su isti bili obvezni sukladno Naputku za ostvarivanje novčanih podrški pored propisane dokumentacije kojom dokazuju kvalifikovanost, trebali uz podneseni zahtjev za financiranje projekta prezentirani i račune kojim dokazuju uložena sredstva. Također, nisu poduzete aktivnosti na vršenju nadzor nad utroškom ranije doznačenih sredstava krajnjim korisnicima na ime ruralnog razvitka, te na osnovu konstatiranog sačinili analizu postignutih ciljeva u odnosu na utrošena sredstva i predložiti mjere za unapređenje rada;
- Vršenja uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzeću „Mesna industrija Rakitno“ d.o.o. Posušje u iznosu od 44.911 KM na ime novčane potpore za regresiranje kamata na dan 31.12.2010.godine, te sukladno konstatiranom poduzete adekvatne aktivnosti, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa.

Vezano za naprijed navedeno može se konstatirati da Ministarstvo nije poduzelo adekvatne aktivnosti u dijelu vršenja nadzora, odnosno kontrole namjenskog utroška sredstava, kao i preispitivanje osnovanosti dodjele sredstava krajnjim korisnicima koja su doznačena u fiskalnoj 2009. i 2010.godini.

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzećima „Export-Import Eso“ d.o.o. Vitez, „A-S KOMERC“ d.o.o. Mostar i „Perčinović“ d.o.o. iz Tomislavgrada u 2009. godini, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti i eventualni povrat sredstava, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava po istom osnovu dva puta, u okviru „Poticaja za poljoprivredu“, poduzećima „KIWI – ŠPORT“ d.o.o. Ljubuški, „Perčinović“

d.o.o. iz Tomislavgrada i „RDS PROM“ d.o.o. Mostar, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;

Izvršiti nadzor nad namjenskim korištenjem sredstava doznačenih za realizaciju svih investicijskih projekata preko Razvojne banke u 2010. godini, kao i ostalih projekata za koje nije izvršen nadzor iz 2009. godine;

Potrebno je preispitati opravdanost donošenja odluka vezanih za sufinansiranje 19 projekata u iznosu od po 5.000 KM obzirom da za iste nije prezentirana validna dokumentacija kojom se dokazuju uložena sredstva, sukladno Naputku za ostvarivanje novčanih potpora;

Potrebno je izvršiti nadzor nad utroškom ranije doznačenih sredstava krajnjim korisnicima na ime ruralnog razvika, te na osnovu konstatiranog izvršiti analizu postignutih ciljeva u odnosu na utrošena sredstva i predložiti mjere za unapređenje rada;

Potrebno je izvršiti uvid u dokumentaciju vezano za dodjelu sredstava poduzeću „Mesna industrija Rakitno“ d.o.o. Posušje, te sukladno konstatiranom poduzeti adekvatne aktivnosti, u cilju dosljedne provedbe zakonskih i ostalih propisa;

6. KOMENTAR

U ostavljenom roku Federalno ministarstvo poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva se očitovalo dopisom broj 11-14-1479-1/12 od 25.07.2012 godine na dostavljeni Nacrt Izvješća o izvršenoj reviziji finansijskih izvješća Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva za 2011. godinu. U navedenom očitovanju date su primjedbe i obrazloženje za dio nalaza, dok je za dio preporuka navedeno da su poduzete aktivnosti na izradi novog Plana aktivnosti za realizaciju preporuka radi otklanjanja uočenih nepravilnosti koje su konstatirane u Izvješću. Dio primjedbi koji se odnosi na revizorske nalaze nije prihvaćen, jer nije dato adekvatno obrazloženje i prezentirana relevantna dokumentacija što bi utjecalo na izmjenu nalaza. Za obrazloženja koja nisu prihvaćena dato je pojašnjenje u Komentaru na dostavljeno očitovanje, dostavljenom menadžmentu Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva uz konačno Izvješće.

Rukovodilac Sektora za finansijsku reviziju

Munib Ovčina, dipl. oec.

Voda tima:

Azra Delić, dipl. oec.

Članovi tima:

Esma Muslić, dipl. oec.

Aida Nurkić, dipl. oec.

Prilog br. 1.
Izvršenje proračuna Federalnog ministarstva poljoprivrede, vodoprivrede i šumarstva na dan 31.12.2011. godine
Tabela br.1

Red. broj	Vrsta rashoda	Proračun za 2011 godinu ¹	Izmjene Proračuna za 2011.god. ²	Tekuća pričuva u 2011. god. ³	Zakonska preraspodjela sredstava ⁴	Smanjenje/ povećanje zakonskog proračuna ⁵	Operativni Proračun za 2011. god ⁶ . (= 4 do 7)	Izvršenje Proračuna za 2011.g ⁷	Izvršenje Proračuna za 2010. g.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
I	Tekući izdaci (zbir od 1 do 12)	4.162.156	4.517.618		476.000		4.993.618	4.797.819	4.323.419
Ia)	Plaće i naknade zaposlenih	2.704.120	2.702.321		453.000		3.155.321	3.114.293	2.768.891
1.	Bruto plaće i naknade	2.265.755	2.297.755		430.000		2.727.755	2.688.618	2.350.242
2.	Naknade troškova zaposlenih	438.365	404.566		23.000		427.566	425.675	418.649
Ib)	Doprinosi poslodavca i ostali doprinosi	238.371	238.371		46.000		284.371	282.306	246.776
3.	Doprinosi poslodavca	238.371	238.371		46.000		284.371	282.306	246.776
Ic)	Izdaci za materijal i usluge	1.219.665	1.576.926		-23.000		1.553.926	1.401.220	1.307.751
4.	Putni troškovi	113.900	146.849				146.849	130.139	112.749
5.	Izdaci za energiju	53.115	89.332				89.332	67.097	63.346
6.	Izdaci za komunalne usluge	120.900	163.162				163.162	125.601	135.348
7.	Nabava materijala	41.700	96.704		10.000		106.704	104.069	59.953
8.	Izdaci za usluge prijevoza i goriva	55.000	68.358		12.000		80.358	64.359	67.374
9.	Unajmljivanje imovine i opreme	480.000	480.000				480.000	478.682	483.138
10.	Izdaci za tekuće održavanje	51.900	68.785		-30.000		38.785	26.131	51.859
11.	Izdaci za osig., bankarske usluge	13.150	28.150				28.150	16.283	15.815
12.	Ugovorne usluge	290.000	435.586		-15.000		420.586	388.858	318.169
II	Tekući transferi (zbir od 13 do 16)	57.027.000	56.027.000	21.900		-1.000	56.047.900	53.789.227	57.351.876
13.	Tekući transferi drugim nivoima vlasti	1.000	1.000			-1.000	-	-	-
14.	Takući transferi pojedincima	1.000	1.000				1.000	-	15.000
15.	Transfer za poljoprivredu	55.000.000	54.000.000	21.900			54.021.900	51.985.874	56.237.203
16.	Transfer za veterinarstvo	2.025.000	2.025.000				2.025.000	1.803.353	1.099.673
III	Kapitalni grantovi	688.500	0				-	-	765.000
17.	Kapitalni grant za vodoprivredu	688.500	0				-	-	765.000
IV	Izdaci za nabavku stalnih sredstava	45.000	41.250				41.250	36.966	26.735
18.	Nabava opreme	45.000	41.250				41.250	36.966	26.735
Ukupno rashodi i izdaci (I + II + III + IV)		61.922.656	60.585.868	21.900	476.000	-1.000	61.082.768	58.624.012	62.467.030
Broj zaposlenih		98	100				100	100	94

¹ Proračun FBiH za 2011. godinu (»Sl. novine FBiH« br. 14/11).

² Zakon o izmjenama i dopunama Proračuna FBiH za 2011.godinu (»Sl. novine FBiH« br. 50/11) .

³ Podaci preuzeti sa odluka Vlade FBiH objavljenih u Službenim novinama FBiH za koje odobrena sredstva nisu sadržana u Izmjenama i dopunama Proračuna za 2011.g.

⁴ Podaci preuzeti sa rješenja federalnog ministarstva financija, donešenih sukladno Zakonu o proračunima u FBiH i Zakonu o izvršenju Proračuna FBiH za 2011.godinu.

⁵ Smanjenje zakonski odobrenog proračuna u iznosu od 1.000 KM, bez donošenja odgovarajućeg akta.

⁶ Podaci na navedenoj poziciji odgovara iznosu sredstava iskazanih u obrascu Izvješće – analiza raspoloživih sredstava (na poziciji «Iznos proračuna»).

⁷ Podaci preuzeti sa obrasca Analitičkog bruto bilanca ili Izvješća – analiza raspoloživih sredstava (sa pozicija «Stvarni iznos» koji odgovara izvršenju proračuna za 2011.godinu).

TABELA ODOBRENIH POTPORA U 2011.g. ANALITIKA PO ŽUPANIJAMA / KANTONIMA
Tabela br. 2

Točka Programa	Modeli potpora po Zakonu o novčanim potporama u poljoprivredi i ruralnom razvitku	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
A	MODEL POTICAJA ZA PROIZVODNJE	165.921	5.446.905	2.128.707	1.689.580	3.938.265	3.080.881	5.347.854	5.927.499	1.838.496	1.438.333	31.002.441
A/1	Biljna proizvodnja	0	910.508	830.799	249.890	2.484.526	257.659	554.723	345.686	22.065	436.603	6.092.459
A/2	Animalna proizvodnja	165.921	4.536.397	1.297.908	1.439.690	1.453.739	2.823.222	4.793.131	5.581.813	1.816.431	1.001.730	24.909.982
B	RASPODJELA SREDSTAVA PO MODELU POTPORE DOHOTKU	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
C	MODEL KAPITALNA ULAGANJA	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
D	RURALNI RAZVITAK	5.000	2.000	41.000	37.000	0	85.000	19.000	25.000	34.000	10.000	258.000
E	MODEL OSTALIH VRSTA POTPORA	129.401	165.875	2.059.504	2.140.538	103.070	809.087	1.822.756	865.740	1.381.380	928.438	10.405.789
E/1	Sufinanciranje premije osiguranja	0	0	0	30.000	31.140	0	10.823	12.771	4.700	0	89.434
E/2	Sufinanciranje naučno-stručnih skupova iz oblasti poljoprivrede i učešća na privrednim manifestacijama	17.230	0	30.843	30.880	0	22.120	77.745	6.270	26.160	5.220	216.468
E/3	Potpora organiziranju poljoprivrednika	14.871	20.400	66.506	149.015	0	78.867	87.264	36.508	69.665	24.038	547.134
E/4	Certifikacija u poljoprivredi i prehrambenoj industriji	0	0	35.600	12.600	0	43.800	21.200	9.600	64.600	1.200	188.600
E/5	Sufinanciranje međunarodnih projekata značajnih za FBiH	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
E/6	Otkup, izvoz, proizvodnja orjentirana izvozu, promocija proizvodnje i proizvoda i naknada šteta poljoprivredno-prehrambenih proizvoda	0	0	845.207	1.321.530	0	0	966.389	508.711	127.730	329.429	4.098.996
E/6.1	Sudske presude, jednokratna potpora pčelarskoj proizvodnji koja nije ostvarila proizvodnju i prodaju meda i ostale	66.900	109.475	668.448	287.313	66.330	460.700	362.735	231.080	368.125	278.151	2.899.257
E/7	Pričuve	30.400	36.000	246.400	184.200	5.600	203.600	296.600	60.800	720.400	290.400	2.074.400
	Ukupno ostale potpore u 2011. godini	129.401	165.875	1.893.004	2.015.538	103.070	809.087	1.822.756	865.740	1.381.380	928.438	10.114.289
E/8	Prenos obveza za stručne projekte iz 2010. godine	0	0	166.500	125.000	0	0	0	0	0	0	291.500
F	ISPLATA NEISPLAĆENIH POTICAJA ZA 2010. GODINU UKLJUČUJUĆI I IV KVARTAL ZA MLIJEKO	20.546	1.045.614	1.222.942	309.526	1.127.700	1.368.602	2.445.709	1.389.897	476.902	929.766	10.337.204
	ŽUPANIJA/KANTON	BPŽ/K	HBŽ/K	HNŽ/K	ŽS/K	PŽ/K	SBŽ/K	TŽ/K	USŽ/K	ZDŽ/K	ZHŽ/K	UKUPNO
	UKUPNO (A+B+C+D+E+F)	320.868	6.660.394	5.452.153	4.176.644	5.169.035	5.343.570	9.635.319	8.208.136	3.730.778	3.306.537	52.003.434
	POSTOTNO UČEŠĆE	0,62%	12,81%	10,48%	8,03%	9,94%	10,28%	18,53%	15,78%	7,17%	6,36%	100,00%